

KOPSO LĪ

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2013. gada aprīlis nr. 4 (1031)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

KONKURSS, KURĀ UZVARĒJA SKAISTUMS UN TALANTI

ZIGMĀRS UNGURS JURIS GRUNDULIS

9. martā kultūras centrā „Rītausma” projekta „Klusuma pasaule” 2.4.aktivitātes „Motivācijas programmas reintegrācijai komūnā un dzirdīgo sabiedrībā” 2.4.2. apakšaktivitātes „Nedzirdīgo kopienu sociālās atstumtības riska mazināšanas pasākumi” ietvaros notika pasākums „Mūsu krāsainie sapņi” – nedzirdīgo vienlīdzīgu iespēju atbalstīšanas pasākumu cikls – talantu saietī”. Tas ietvēra arī LNS jauniešu talantu parādi, lai noteiktu, kuri no viņiem šogad būs LNS Mis un Misterys.

Tālāk lasiet 4. lpp.

LIELDIENAS: TRADĪCIJĀS, RELIĢIJĀ, ĢEOGRĀFIJĀ...

ZIGMĀRS UNGURS MĀRA LASMANE

Latviskās Lieldienas
Tukumā (2012)

MŪŽAM DZĪVĀS SENČU TRADĪCIJAS

Vai zināt, kādas ir Lieldienu tradīcijas? Tās iesākas jau nedēļu pirms pašām Lieldienām, svētdienā, kuru dēvē par Pūpolsvētdienu, šogad tā bija 24. martā. Šīs dienas rītā jāņem pūpolu zari un jānoper visi, kurus satiekat, skaitot šādu pantiņu: *”Pūpols, pūpols, apaļš kā pūpols! Slimība ārā, veselība iekšā!”* Vai tā izdarījāt? Pēc Pūpolsvētdienas nāk Zaļā ceturtdiena, Lielā piektdiena, Klusā sestdiena, kurai seko Lieldienas. Katrai dienai ir īpaša nozīme un rituāli, ko drīkst darīt un ko nevarējāt.

LIELDIENAS KRISTIETĪBĀ

Lieldienas ir lielākie kristīgās baznīcas svētki, Kristus augšāmcēlšanās godināšana. Veselu nedēļu pirms tam cilvēki pārdomā svarīgāko savā dzīvē – tā ir Lielā jeb Klusā nedēļa. Lieldienu notikums dod viņiem iespēju uzvarēt grēku, nāvi, dāvā mūžīgās dzīvības cerību.

Katoļu baznīcā svētdienas dievkalpojums sākas ar svinīgu procesiju apkārt baznīcai, kas simbolizē ieiešanu jaunajā dzīvē, Jēzum augšāmcēloties no kapa: *„Aleluja, Viņš ir augšāmcēlies!”* Līdz pat Vasarsvētkiem, 50 dienas, turpinās līksme par šo notikumu.

Dažādas vietās to atzīmē dažādi. Sevišķi jautri Lieldienas uzvedas Grieķijas pareizticīgie: baznīcās sarīko elles troksni, savstarpēji apšaudās ar petardēm un no māju augšējiem stāviem kājāmgājējus uz ielas apmētā ar māla podiem.

Īpatnēji gaišo un priecīgo Lieldienu svētku sagaidāšana notiek, piemēram, Filipīnās. Tur cilvēki reliģiozās maskās pulcējas festivālā un izrāda ainas ar kristīgiem sižetiem. Savu ticību viņi demonstrē savdabīgi, piemēram, Lielajā Piektdienā veic grēku nožēlošanu, aktīvi ar koka irbuļu pletnēm sev daudzot muguras līdz asinīm, nesot lielu koka krustu, un ir pat tādi – ticībā stiprākie, kuri ļauj sevi pienaglot pie tā.

INTERESANTI IR LIELDIENU TICĒJUMI

- Ja zaļās ceturtdienas naktī salst – sals vēl četrdesmit dienas.
- Ja Lieldienās ir lietus – tas līs katrā svētdienā līdz pat Vasarsvētkiem.
- Ja Zaļās ceturtdienas rītā ola uz jumta nesasalst – būs laba vasara.
- Ja Zaļajā ceturtdienā cērt kokus – mājā visi koki sāk kalst.
- Ja Lieldienu rītā saule uzlēks spodra – būs karsta vasara.
- Ja lecot saule “mirkšķinās” – būs bagāts gads;
- Ja saulīte “tinas krekliņās” – būs auksts.

Tālāk lasiet 14. lpp.

TURPINĀS GRUPU PĀRVĒLĒŠANU SAPULCES

IVARS KALNIŅŠ VALDIS KRAUKLIS

Martā notiek pēdējās LNS reģionālo biedrību grupu sapulces, izvirzot delegātus uz biedrību konferencēm, kuras sāksies aprīļa otrajā pusē. Šeit „KS” sniedz pārskatu par vairākām grupu sapulcēm Rīgas, Daugavpils un Smiltenes biedrībās.

Rīgas biedrības JŪRMALAS GRUPAS biedru sapulcē (2.03) grupas priekšsēdētāja Guļiko Kandelaki atskaitījās par paveikto pēdējo divu gadu laikā. Pašlaik grupā ir 25 biedri. Uztājoties debatēs biedri pievērsās dažiem aktuāliem jautājumiem: jūrmalnieki vēlētos subtitrus ne tikai valsts, bet arī komercetelevīzijas raidījumiem, bezmaksas braukšanu ne tikai Jūrmalas teritorijā, bet visā Latvijā, īpaši tas attiecas uz vilcieniem un mikroautobusiem Jūrmalā. Vairākums biedru paveikto darbu novērtēja labi.

Par grupas priekšsēdētāju atkārtoti ievēlēja Guļiko Kandelaki, bet uz Rīgas biedrības konferenci delegēja Juri Salinieku.

TUKUMA GRUPAS pārvēlēšanas sapulcē (24.02) atskaites ziņojumu sniedza priekšsēdētāja vietnieks Aivars Kronbergs. Pašlaik grupā apvienojušies 36 biedri. Biedrus interesēja, kādu finansējumu grupa saņēmusi no Tukuma Domes. Cits biedrs izteica neapmierinātību ar subtitru nodrošināšanas laiku TV raidījumos.

Par grupas priekšsēdētāju ievēlēja Aleksandru Ņerodenko. Viņu un Aivaru Kronbergu izvirzīja uz Rīgas biedrības konferenci. Biedri grupas darbu novērtēja kā apmierinošu.

LATGALES GRUPAS sapulcē (atīlā) ziņojumu sniedza Māra Lasmane. Šī grupa ar 237 biedriem ir vislielākā LNS biedrību grupu vidū. Debatēs izvērsās dažādi jautājumi, priekšlikumi un sūdzības: nav autosstāvietas atvieglojumu nedzirdīgajiem Vecrīgā, lai piekļūtu pakalpojumiem Jāņa sētā, ģimeņu ārsti un surdotulka pakalpoju-

mi nav pieejami nedzirdīgajiem iebraucējiem, subtitru kvalitāte TV raidījumos varētu būt labāka, neapmierina vecuma pensiju aprēķināšana un darba stāža precizēšanas kārtība; nedzirdīgie jaunieši emigrē uz ārzemēm – jāaktualizē nodarbinātības jautājumi. Viens biedrs neapmierināts, ka LNS Rehabilitācijas centrā strādā tikai viens tulks – operators; sūdzība bija arī par to, ka Jehovas liecinieki traucē nedzirdīgos mājās. Izteikts priekšlikums, lai LNS Rehabilitācijas centrs strādātu līdz pulksten 19. Klātesošie Latgales grupas darbu vērtēja labi.

Par grupas vadītāju atkārtoti ievēlēja Māru Lasmani. Uz Rīgas biedrības konferenci delegēti 12 biedri no šīs grupas.

ZIEMEĻU GRUPAS pārvēlēšanu sapulcē (10.03) atskaiti par paveikto darbu sniedza vadītāja Liēna Čerepko. Šajā grupā ir 58 biedri. Debatēs izteikts priekšlikums: invaliditātes apliecībā ierakstīt „nedzirdīgs”, kas atvieglotu saskarsmi poliklīnikās. Cits biedrs izteicās par to, pašlaik strādā LNS Statūtu komisija un daudzi biedri neizprot līdzšinējo Statūtu teksta saturu, jādūz skaidrojums zinošākiem biedriem, un tad tikai varētu rasties idejas, ko ieteikt grozījumiem. Vēl cits biedrs sūdzējās, ka viņa poliklīnikas kartē ir ieraksts „kurilmēms”. Klātesošie Ziemeļu grupas darbu novērtēja kā apmierinošu.

Liēna Čerepko atkārtoti ievēlēja par šīs grupas priekšsēdētāju. Uz Rīgas biedrības konferenci delegēti 4 biedri.

GRUPĀ „TILTS” ir 29 biedri. Sapulcē (2.03) visvairāk apspriestie jautājumi bija – surdotehnikas pielietošana un problēmas ar integrēšanos dzirdīgo vidē, attiecības ar

BIEDRĪBUVALDES SĒDĒS

IVARS KALNIŅŠ

RĪGAS biedrības valdes sēde (5.03) sprieda par grupu sapulču rezultātus, apstiprināja Māra Dukura pārņākšanu savā biedrībā, kā arī izskatīja kultūrmasu darba plānu martam.

KULDĪGAS biedrības valdes sēdē (11.03) priekšsēdētājs Guntars Jurševskis informēja, ka saņēmis vēstuli no Kuldīgas pašvaldības par piešķirto finansējumu biedrības darbībai 2013. gadam 800 Ls apmērā. Arī projekts sporta pasākumam „Kuldīgas tūrists 2013” atbalstīts, piešķirot 80 Ls.

Apstiprināja Jura Ozoliņa kandidatūras izvirzīšanu LNS Goda biedra nosaukuma piešķiršanai. Apstiprināja kultūrmasu darba plānu otrajam ceturksnim.

PLAVIŅU biedrības valdes sēdē (16.03) tika apstiprināts organizatoriskā/ kultūrmasu darba plāns otrajam ceturksnim un apsprieda gatavošanos biedrības 31. konferencei 11. maijā.

darbābiedriem. Grupas aktīvākie biedri, problēmas risinājumu meklējot, noorganizējuši FM sistēmu testēšanu Rīgas Nedzirdīgo skolā.

Par grupas vadītāju ievēlēja Karīnu Pavlovu, bet uz Rīgas biedrības konferenci delegēja Karīnu Pavlovu un Zigmāru Unguru.

DAUGAVPILS TERITORIĀLĀS GRUPAS sapulcē (16.02) atskaiti sniedza vadītāja Regīna Radkeviča. Grupā ir 94 biedri. Debatēs tika izteikti vairāki priekšlikumi: piemēram, biedri paši varētu organizēt kādus pasākumus, rīkot kopgājienus uz interesantām vietām, ekskursijas uz kādu no uzņēmumiem, kur nedzirdīgie strādā kopā ar dzirdīgajiem utt.

Par grupas vadītāju atkārtoti ievēlēja Regīnu Radkeviču, bet uz Daugavpils biedrības konferenci delegēti 18 biedri.

SMILTENES GRUPAS pārvēlēšanu sapulcē (9.03) atskaiti sniedza vadītāja Līga Kalnīte. Šajā grupā biedri ļoti aktīvi debatēja. Bija priekšlikums, ka tulkam jānodrošina austiņas, kad jātulko telefonsarunas. Sūdzības bija par biedrības iebraucamo ceļu rudenī un pavasarī, kad laukā daudz dubļu. Nepieciešams sakārtot apkārtni. Tika iebilsts, ka daži biedri, mājās sēžot, ilgstoši izmanto Skype un web kameru, runājot ar biedrības vadītāju, un tas traucē viņas darbu. Citi izteica vēlmi organizēt ekskursijas.

Par Smiltenes grupas vadītāju ievēlēja Lidu Šilinsku, bet uz biedrības konferenci delegēja 7 smilteniešus.

Par dažām atlikušajām grupas sapulcēm informēsim un delegātu sarakstu uz biedrību konferencēm publicēsim nākamajā „KS” nr. ▲

SASKARSMES UN RADOŠAS PAŠIZPAUSMES NODARBĪBU PROGRAMMA PAMAZĀM BEIDZAS. PASTEIDZIETIES IZMANTOT!

✍️ DANA KALPIŅA - GEIDA ✂️ DACE LĀCE

Projekta „KLUSUMAPASAULE” 2.10 aktivitātes „Saskarsmes un radošās pašizpaušmes iemaņu apguves programmas izstrāde un realizācija” turpmākais nodarbību plāns KC „Rītausma” tiek mainīts.

Turpmāk kā vienmēr katru otro pirmdienas notiks *Foto un video darbnīca*, taču otrdienās *Vizuāli plastiskās mākslas darbnīca* būs tikai vienā grupā no pl. 15 līdz 18. Radošās aktivitātes *Teātris* un *Deja* otrdienās vairs nenotiks.

Tāpat ir noslēdzies arī posms, kad radošās darbnīcas tika organizētas, dodoties izbraukumā uz LNS biedrībām visā Latvijā. Tā, piemēram, 2012. gadā katru mēnesi ciemojāmies Ventspils, Liepājas, Valmieras, Daugavpils un Rēzeknes biedrībā, Jelgavas un Tukuma grupā. 2013. gadā tas notiks vairs tikai Alūksnē un Smiltēnē, un paliks tādat arī Rīga.

Līdz projekta noslēgumam plānota pēdējā lielā visu reģionu nometne Daugavpils rajonā un dažas radošās darbnīcas organizēsīm projekta laikā izgatavoto mākslas darbu izstādes izveidošanai un priekšnesumu prezentēšanai.

Tāpēc lūgums septembrī atsaukties visus, kuriem ir ko rudens izstādē izlikt apskatei (apgleznoti trauki, filca rotas, šūtās brošas, dekupāžas tehnikā dekorētās kastītes un foto rāmīši, kā arī krekliņi un citi dekorēti priekšmeti). Visus četrus gadu laikā radītos darbus izliksim apskatei “Rītausmā” projekta noslēguma pasākumā oktobrī. Pēc izstādes, protams, darbiņus dosim īpašniekiem.

Rakstot šo informāciju, sapratu, ka arī man pašai ir ļoti žēl, ka projekta aktivitātes jau pamazām beidzas. Ceru, ka tagadējie projekta klienti arī turpmāk būs tikpat aktīvi dalībnieki visos LNS rīkotajos pasākumos. ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Savienība

LĪDZDALĪBAS MĀCĪBSTUNDA

✍️ ILZE KOPMANE

Arī tā varētu nosaukt paneldiskusiju, kas 20. martā risinājās projekta „ATTĪSTĪBAS VEKTORS” 3. aktivitātes „Līdzdalība darbībā” ietvaros.

Diskusiju atklāja aktivitātes grupas vadītāja Sandra Gerenovska. Tās dalībnieki ar patiesu interesi sekoja projekta vadītājas Aijas Sannikovas prezentācijai par projekta „Attīstības vektors” mērķiem un uzdevumiem, kas ietverti galveno aktivitāšu saturā: 10 cilvēku grupa jau uzsākusi apmācības projektu sagatavošanā, nobeigumam tuvojas metodiskā palīgmateriāla izveide zīmju valodā „Projekta soļi zīmēs”, šeit tālāk aprakstītajai paneldiskusijai sekos 9 reģionālie semināri (kopā 300 dalībnieku), bet noslēgumā notiks rezultējošā konference „NVO līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā – labās prakses piemēri un iespējas”.

Ko mēs katrs varam darīt – atsevišķi vai būdami savās nevalstiskās organizācijās un to apvienībās? Kā mums ir iespējams piedalīties šajos sarežģītajos valsts pārvaldes, pašvaldību un citu augstākstāvošu instanču lēmumu pieņemšanas procesos, lai panāktu

mums būtisku problēmu risinājumu un uzlabotu situāciju kādā jomā? Izrādās, tādas līdzdalības iespējas tomēr ir, un par to liecina kaut vai mūsu pašu LNS neatlaidīgo prasību rezultātā panāktie būtiskie uzlabojumi dažādās nedzirdīgo cilvēku dzīves jomās (surdotulkošanas, 112 pakalpojumu, TV raidījumu pieejamības paplašināšanās utt.).

Par dažādām iespējām, ko var un vajag izmantot, uzskatāmi pa-

stāstīja vieslektore Laimdota Svikliņa no Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas „Sustento”, kuras sastāvā ir 36 šādas atsevišķas organizācijas, to skaitā – arī LNS.

Sustento ir liela pieredze un autoritāte ne tikai Latvijā, bet arī Eiropas līmenī – to pieaicina, uzklausa un ar to konsultējas pirms svarīgu lēmumu pieņemšanas, kas skar cilvēku ar invaliditāti būtiskas vajadzības. Kā šī ietekme panākta? Pamazām, neatlaidīgi, ar pacietīgu un pašaiizliedzīgu darbu, kad daudzkārt jāstrādā idejas vārdā, nerēķinoties ar algu un brīvo laiku.

Kāpēc ir svarīgi, ka valstī veidojas nevalstiskās organizācijas (NVO)? Jo daudzviet valsts un pašvaldību iestādēs strādā cilvēki, kam tālas un svešas ir tās problēmas, kas skar invalīdus, un tad, lūk, ir īstais laiks NVO nākt ar saviem skaidrojumiem un priekšlikumiem, lai pareizā virzītu risinājumus.

„Mēs esam kā sargsuņi, mums vienmēr jābūt modriem sardzē par savu biedru interesēm un uz to pārkāpšanu nekavējoshi jāreaģē,” – tā savas pārstāvētās organizācijas misiju raksturoja lektore. Tādu NVO Latvijā ir simtiem, un šis tīkls nodrošina dzīvo saikni starp valdību, pašvaldību un tās iedzīvotājiem pēc *Sustento* izvirzītā principa „Par mums – neko bez mums”.

Vērtīga bija arī LNS jurista Edgara Šilina prezentācija par biedrību dibināšanas, pastāvēšanas un darbības iespējām, to līdzdalību lēmumu pieņemšanā reģionālā, nacionālā, mūsu valsts un Eiropas Savienības līmenī.

Visas uzstāšanās raisīja klausītājos daudz jautājumu un pārdomu par tiešajām iespējām ietekmēt lēmumus, mainīt lietu pastāvošo kārtību. Jautājumi un atbildes, pārdomas un atziņas – tā krājas pieredze!

No šīs diskusijas atmiņā paliks vairākas atziņas. Jebkurai valstij vajag, lai tās cilvēki ir laimīgi, jo nelaimīgie iet prom no savas valsts un – nav cilvēku, nav valsts. Bet cilvēks var justies laimīgs, ja viņam ir iespēja dzīvot pilnvērtīgi. Šīs iespējas pirmām kārtām jārosina, jāpanāk pašiem.

Un – viens nav karotājs, jādarbojas, apvienojoties partnerībā, liekot kopā spēkus un prātus. Uz to virzīts arī projekta „Attīstības vektors” aktivitāšu saturs. ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Savienība

PROJEKTS „ATTĪSTĪBAS VEKTORS”

KONKURSS, KURĀ UZVARĒJA SKAISTUMS UN TALANTI

Sākumu lasiet 1. lpp.

Jau vairākus gadus LNS organizē ikgadēju skaistumkonkursu, šogad pirmo reizi tajā startēja arī puīši. Bija vērojams tik liels apmeklētāju pieplūdums, ka, burtiski, vairs nebija kur likt mēteļus. Un šis pasākums

bija to vērts!

Šajā skaistumkonkursā startēja 3 meitenes un 2 puīši, veicot piecus uznācienus dažādos tērpos, notika talantu demonstrēšana, iejušanās vakarkleitās un smokin-

gos. Konkursantus vērtēja profesionāla žūrija: aģentūras „Mis Latvija” direktore Inta Fogeļe, „Vicemisters Latvija 2011” Jānis Rumpis, konkursa „Pilnība 2011” uzvarētāja Olga Gordijenko – Krūmiņa, sporta kluba „Veselības fabrika” pārstāvis, LNS viceprezidente Sandra Gerenovska un Rīgas biedrības priekšsēdētāja Māra Lasmane.

Skaistumkonkursu atklāja pasākuma vadītāju Lauras Klāsupas un Kristapa Štelmahera valsis. Abi vadītāji ar jaukām saspēlēm veiksmīgi un elastīgi novadīja visu konkursa norisi. Oriģināla debija! Uz nācienu starplaikos izvērsās plaša koncertprogramma, kurā piedalījās ne vien mūsu pašdarbnieki, bet arī deju grupa „Buras” un rokenrola klubs „Jump”.

Galvenais notikums, protams, bija konkursa uzvarētāju kronēšana: par „Mis LNS 2013” kļuva **Daina Rusule**, par „Misters LNS 2013” – **Intis Zvirbulis**. Titulu „Vicemis LNS 2013” saņēma **Maira Bruže**, bet skatītāju vairākuma simpātiju iekaroja **Daina Rusule** un **Varis Salmiņš**.

Aģentūra „Mis Latvija” direktore INTA FOGĒLE atbild uz „KS” jautājumiem.

Pēc kādiem kritērijiem noteicāt konkursa uzvarētājus? Kā vērtējat dalībnieku sagatavotību?

Mēs, žūrija, balsojām, un attiecībā uz Dainu izvēle bija gandrīz vienprātīga – pret tikai vienu balsi. Par puīši gan domas dalījās vairāk.

Jāteic, Intis Zvirbulis un Laura Gaile (Mis LNS 2011 konkursante) gan bija vienīgi, kas nākošajā rītā ieradās uz ļoti specifisku nodarbību „Veselības fabrikā” (uz šo nodarbību bija uzaicināti visi pieci skaistumkonkursa dalībnieki – autora piez.). Tur īpašs treneris ar surdotulka palīdzību strādāja ar šiem abiem jauniešiem. Intis apliecināja savu nopietno attieksmi. Viņš ir sapratis: ja met plinti krūmos pie pirmās aizķeršanas, tad nez vai dzīvē kaut ko sasniegs. Intim ir sarunāts treneris, kas apmācīs, ko un kā vajag trenēties. Jāsaka, ka abi jaunieši izpelnījās treneru atzinību.

Nākotnē paredzēts, ka tiks veidota īpaša grupa cilvēkiem ar speciālām vajadzībām, un Intis un Laura varētu būt tie cilvēki, uz kuru nosacītas pieredzes bāzes varētu sagatavot nodarbību programmu šai grupai.

Kā jūs vērtējat šo notikumu kopumā?

Liekas, jauniešu atsaucība būtu lielāka, ja uzvarētāju gaitām jūs sekotu savos medijos gada garumā, tā šo pasākumu popularizējot. Ikgadējo Mis un Misteru vajadzētu iesaistīt kādās LNS un citu radniecīgu organizāciju aktivitātēs, piemēram, kaut vai jūsu reģionu biedrībās, skolās, labdarības akcijās, publiskos pasākumos utml.

Jādara tā, lai jaunieši pēc tam nejustos kā, atvainojiet, vienreizējās lietošanas priekšmeti. Savukārt arī viņiem jābūt atbildīgiem, ar misijas sajūtu apveltītiem. Vesela komanda strādājusi, arī paši jaunieši – tagad jāparūpējas, lai šis darbs nezustu un dotu labumu nedzirdīgo sabiedrībai.

„Mis LNS 2013” DAINARUSULE un „Misters LNS 2013” INTIS ZVIRBULIS dalās pārdomās par dalību šajā konkursā

Kāda sajūta bija tajā brīdī, kad jūs nosauca par uzvarētājiem?

Daina: Tas bija kas negaidīts. Bija tik daudz darāmā, ka nebija laika par to domāt. Jutos priecīga, taču tikpat labi būtu arī tad, ja nosauktu kādas citas dalībnieces vārdu. Manuprāt, šo titulu mēs visas esam pelnījušas.

Intis: Pirms konkursa cilvēki mani drošināja un teica, ka varu arī uzvarēt. Kad tiku atzīts par labāko, tas bija patīkams pārsteigums – kā nekā esmu pirmais puīsis, kas uzvar pirmajā „Misters LNS 2013”.

Daina, tev ir arī otrs tituls – Skatītāju simpātija. Ko teiksi tiem, kas balsoja par tevi?

Daina: Liels paldies visiem! Man prieks, ka varēju būt uz skatuves tāda, kāda esmu ikdienā, un, ja skatītājiem patika, tad tas ir ļoti draudzīgs žests. Žūrija balso pēc saviem kritērijiem. Savukārt skatītāji balso pēc savām izjūtām: kādu „paņem” smaidis, kādam citam patīk dejas vai joki.

Vai bija vērts piedalīties šajā konkursā? Kādu pieredzi gūvat?

Daina: Nekad neko nenožēloju, jo katra pieredze dod kādu jaunu mācību, un tas veido manu raksturu. Esmu par arvien jauniem izaicinājumiem, un šis konkurss bija viens no tiem. Dzīvē jau nekas nenotiek tāpat vien. Galvenais ir turēt acis vaļā un nenobīties.

Vispār cilvēki domā par daudz. Atrod simtiem iemeslu, kāpēc kaut ko nedarīt. Es pieteicos konkursam, nedomājot, kā būs. Nedomāju par sliktām lietām, bet, ja gadās kādi šķēršļi mērķa sasniegšanai, necenšos visu ātri atrisināt. Reizēm viss atrisinās pats no sevis. Piemēram, ilgi nevarēju izdomāt savu priekšnesumu, bet tad kādu dienu ieraudzīju skrejriteni un – ideja klāt! Iepazīnu daudzus jaukus cilvēkus. Cits citam palīdzējām ar padomiem, ko un kā darīt labāk. Tas bija ļautri pavadīts laiks, kurā pats galvenais ieguvums ir brīnišķīgas emocijas – domājot, sapņojot un strādājot.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

Intis: Bija vērts, protams! Izzināt sevi, parādot publikai, – tā bija lieliska iespēja! Nodemonstrēt talantu, parādīt to, par sevi pastāstīt, izkopt stāju, gaitu, izvēlēties apģērbu u.c. Lai kaut ko sasniegtu, daudz pašam jādara. Par spīti visam, pat kritikai! Tā bija arī laba dzīves mācība. Jāizmanto dažādas iespējas, jo tā krājas dzīves pieredze.

Vai esat gatavi dalībai starptautiskajā skaistumkonkursā Čehijā?

Daina: Līdz jūlijam laika it kā daudz, bet tas ātri pāies. Centīšos to izmantot, lai sagatavotos pēc iespējas labāk.

Intis: Vajadzētu vēl ar sevi pašprātāt, lai konkursā Čehijā izdotos sevi prezentēt labāk nekā šeit. Lielāku uzmanību pievērstu talanta demonstrēšanas numuram.

Ko jums nozīmē nedzirdīgo pasaule?

Daina: Kopš bērnības mācos skolā kopā ar dzirdīgajiem. Ar LNS sabiedrību esmu saistīta netiešā veidā. Esmu informēta par pasākumiem, jaunumiem un citām aktualitātēm. Sekoju tām līdzī, un man ir interesanti. Man ir viegli būt gan vienā, gan otrā sabiedrībā, starp tām nav būtisku atšķirību. Visi esam cilvēki ar saviem plusiem un mīnusiem. Ir jāprot pieņemt citam citu un būt saprotošiem.

Pagājušajā vasarā 2 nedēļas apmeklēju nodarbības Sociālās integrācijas valsts aģentūrā, lai noskaidrotu savu piemērotību surdotulka darbam. Testi uzrādīja labus rezultātus, tomēr apgūt surdotulka izglītību man neatļāva. Par to ļoti saskumu, taču nedomāju padoties. Meklēju citas iespējas, jo šī profesija mani saista.

Intis: Nedzirdīgo sabiedrībā jūtos lieliski, šeit mūs vieno mūsu dzimtā – zīmju valoda. Trešdienās „Rītausmā” pensionāriem ir sanāksšana, un man gribētos, lai kaut kas līdzīgs notiktu arī jauniešiem. Labprāt piedalīšos dažādās nedzirdīgo aktivitātēs, pasākumos un jauniešu nometnēs. Vēlētos iesaistīties jauniešu teātra grupā. Pašlaik darbojos Raiņa skolas teātra projektos.

Mums ir daudz skaistu meiteņu, kas nepiedalās šādos konkursos... Kāpēc, jūsuprāt?

Daina: Jā, tā tas ir! Manuprāt, viņas kautrējas no apkārtējiem, uztraucas, ko citi padomās. Trūkst arī pašpārliecinātības.

Jā, un vēl: vīrieši, sakiet savām sievietēm, ka viņas ir visskaistākās, un viņas jums ziedēs kā puķes, staros kā maija saulīte!

Intis: Jā, mums tiešām ir daudz skaistu meiteņu un puīšu. Varbūt viņi negrib tērēt laiku un naudu dalībai, varbūt baidās... Trūkst pašapziņas, motivācijas un ieinteresētības. Vajadzētu vairāk stāstīt, ko šāds konkurss dod izaugsmei. Ceru, nākamgad konkursā meiteņu un puīšu skaits būs kuplāks.

Organizatori izsaka lielu pateicību sponsoriem: grimētājām Olgai Bogdanovai, Natālijai Dudkinai un SIA „Frizieru serviss” par dāvanām.

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Savienība

ĪSLANDIEŠU ZĪMJU VALODAI – SAVA DIENA

No Īslandes ziņo ULDIS OZOLS: 2011. gada 27. maijā Īslandes parlaments oficiāli pieņēma lēmumu, ka īslandiešu nedzirdīgo zīmju valoda ir pirmā valoda nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem, un šis atzinums iekļauts Valodas likumā.

Pēc zīmju valodas pētījumu grupas priekšlikuma iedibināta arī jauna tradīcija – katru gadu 11. februārī valstī atzīmē Zīmju valodas dienu. Kādēļ tieši šajā datumā? Tāpēc, ka tas ir Īslandes Nedzirdīgo asociācijas dibināšanas datums (1960).

Kas ir šī pasākuma saturā? Notiek semināri, lekcijas, pētījumu analīze par zīmju valodas gramatikas izveidošanu un attīstību, īpaši par zīmju valodas apmācību nedzirdīgiem bērniem pirmsskolas un pamatskolas iestādēs.

Tā nav tikai vienkārša atzīmēšana – Izglītības un kultūras ministre Katrīna Jakobsdottīra ir nosūtījusi oficiālas vēstules uz visām dzirdīgo un nedzirdīgo pirmsskolas un pamatskolas iestādēm Īslandē par šīs Zīmju valodas dienas nozīmi, kā arī apmeklējusi nedzirdīgo grupiņas pirmsskolas iestādē un vērojusi, kā bērni mācās, lietojot zīmju valodu. Bijusi vizītē pamatskolā, kur nedzirdīgie skolēni mācās pēc bilingvālās metodes (apmēram 20).

Šogad novadīju prezentāciju gandrīz 3 stundu garumā lielā tirdzniecības centrā. Veikala apmeklētāji tajā varēja uzzināt tuvāk par mūsu valodu, iemācīties dažas vienkāršākas zīmes. Bija liels gandarījums sajūst sabiedrības pozitīvo attieksmi un interesi.

Reikjavikas Komunikācijas centrā nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem cilvēkiem, kur es strādāju, notika neparasts pasākums „Zīmju valodas videovārdnīca tavā mobilajā telefonā”. Visi klātesošie viesi varēja bez maksas lejupielādēt šo vārdnīcu uz mobilo telefonu iPad un iPhone, lai tad turpmāk brīvi varētu to skatīt un apgūt 3900 zīmes. Mājaslapā www.signwiki.is ne tikai parāda

zīmes, bet tur a t r o d a m a s arī dažādas instrukcijas un skaidrotas metodes, kā veikt zīmju valodas apmācīšanu bērniem pirmsskolas un pamatskolas iestādēs.

N o t i k a arī seminārā Īslandes universitātē par zīmju valodas pētniecību un attīstību. To atklāja bijusī Īslandes prezidente Vigdis Finnbogadottīra, rādot zīmju valodā – „Laipni lūdzam!”. Viņa ir visu Ziemeļvalstu nedzirdīgo zīmju valodas interešu aizstāve. Savā runā viņa uzsvēra, ka zīmju valoda ir pirmā valoda visiem nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem un ka tai ir liela nozīme valodu pētniecībā un attīstībā.

Viņas domām pievienojās arī Īslandes kultūras un izglītības ministre. Viens no valodas lingvistikas profesoriem norādīja, ka zīmju valoda pilnīgi nedzirdīgiem bērniem jāmācās jau kopš dzimšanas brīža, it īpaši līdz 6 gadu vecumam, kad kreisā smadzeņu puslode veiksmīgi, bez šķēršļiem „uzsūc” jaunu informāciju, un tad tālāk bērns varēs vieglāk apgūt citas jaunas zināšanas.

Ja bērnam konstatē nedzirdību, tad nekavējoties jāsāk kontaktēties zīmju valodā – tāpat vecākiem jāmācās zīmju valoda, lai attīstītu bērna intelektuālo domāšanu un veidotos cieša sadarbība starp bērnu un viņu vecākiem.

Beigās vakarā krodziņā īslandiešu stilā notika „Klusuma vakars” – brīva diskusija ar nelielu izklaidi. Jāteic, krodziņa darbinieki jau iepriekš bija centušies apgūt zīmju valodas pamatus.

Īslandē zīmju valodu lieto ap 250 cilvēku, un, tā kā zīmju valodas lietotāju skaits ir tik mazs, viņi ar lielu atbildību rūpējas par savu dzimto valodu. ▲

Sagatavoja: Ilze Kopmane
Foto: www.vb.is

VĒLOS BŪT VAIRĀK NODERĪGAS AVAI VALSTIJ UN NEDZIRDĪGAJIEM

INĒSE IMMURE NO AGNESES KAMARES PERSONISKĀ ARHĪVA

Londonas priekšpilsētā Pīterboro dzīvo apmēram 30 nedzirdīgo latviešu. Pirms 8 mēnešiem viņiem pievienojās arī Rīgas RB biedre, Raiņa vakarskolas zīmju valodas tulce Agnese Kamare.

Agnese nebrauca uz Angliju meklēt darbu, kā to darīja lielākā daļa latviešu. Viņai bija stabils darbs Raiņa skolā, tomēr viņa vienmēr bija sapņojusi par mācībām ārzemēs. Otrkārt, Agnese vēlējas būt kopā ar savu draugu Rolandu, kas jau pāris gadus dzīvo Pīterboro.

Viņa labprāt dalījās *Kopsolī* ar saviem vērojumiem un iespajdiem, ko guvusi svešā zemē, un ar to, kā veicies ar sapņa piepildīšanu.

Kā stāsta pati Agnese, viņa pārcēlusies uz Angliju, lai padziļināti apgūtu angļu valodu un iemācītos britu zīmju valodu, kā arī lai atrastu darbu ar nedzirdīgajiem un zīmju valodu saistītā jomā.

„Esmu apgrozījies tikai mazā daļiņā no lielās Anglijas. Es varu salīdzināt tikai to, ko piedzīvoju Latvijā un šeit, uz vietas, Pīterboro”.

Kāds bija sākums?

Pirmais, ierodoties šeit, bija neziņa – kur iet, ko darīt –, jo nevienu nepazīstu, nav kam ko pajautāt, bija pašai jātiek galā. Svarīgākais man bija atrast angļu valodas un matemātikas kursus, lai varētu sagatavoties vidusskolas eksāmeniem (kā Latvijā ISEC).

Kāpēc tie eksāmeni jākārtot vēl arī tur, ja tev jau ir vidusskolas diploms?

Valodas un matemātikas prasmes, vismaz otrā līmeņa, ir svarīgs priekšnoteikums labāka darba iespējām, jo darba devējam tas nozīmē to, ka cilvēks ir spējīgs ievērot režīmu, vēlmi apgūt ko jaunu, mācīties, kamēr ir darba meklējumos, nesēž mājās, bet cenšas atgriezties darba tirgū, nav slinks. Nedzirdīgajiem šie eksāmeni nav atviegloti, bet viņiem ir pieejams zīmju valodas tulks un papildu laiks eksāmeniem. Tāpēc tos kārtoti tikai tie, kas īpaši veiksmīgi mācībās. Eksāmenus var kārtot arī 25 un 65 gadu vecu-

mā, ja ir vēlēšanās vai darba devējs to prasa.

Skolotāji ir ļoti ziņoši, izmanto dažādas metodes un piemērus, lai ikkatrs varētu saprast. Pirmos 6 mēnešus bija ļoti grūti pierast pie izglītības sistēmas atšķirībām.

Lūdzu, mini dažas atšķirības izglītības sistēmā!

Gan vidusskolas kurso, gan bezdarbnieku kurso lielākā atšķirība ir tā, ka daudz jāstrādā pašam un jāvērtē pašam sevi – skolotāji neliek atzīmes, kā esam pieraduši Latvijā, bet galvenais ir labi sagatavoties eksāmenam. Neskaidrību gadījumā var vērsties pie skolotāja. Kad skolotājs jūt,

ka esi gatavs eksāmenam, viņš piedāvā datumu. Spējīgākie kurso pabeidz ātrāk.

Matemātikā lielākā daļa ir teksta uzdevumu, tāpēc lasītprasmei, vārdu krājumam, teksta izpratnei ir liela nozīme. Teksta uzdevumi ir balstīti uz ikdienā sastopamām lietām – cik krāsas bundžu nepieciešams sienu krāsošanai, mājas remontam, cik procentus var nopelnīt, naudu ieguldot bankā, kā ap-

ir jānolasa daktilais alfabēts.

Dažas kundzes, ar kurām sanāca parunāt, teica, ka šo saietu viņas apmeklē tadēļ, lai socializētos un saglabātu zīmju valodas prasmes, jo mājās ar vīriem un bērniem viņas runā balsī.

Vai tās bija nedzirdīgas kundzes?

Tās bija vārdzirdīgas dāmas ap gadiem 40 – tās paaudzes bērni, kad nedzirdīgo skolas sāka slēgt un bērnus ar dzirdes traucējumiem sūtīja dzirdīgo skolā. Pagājušajā reizē Nedzirdīgo kafijas rītā iepazinās ar vienu jauku vārdzirdīgu dāmu – domāju, ka viņa prot zīmju valodu, izrādījās, tikai nupat sākusi to apgūt. Nāk arī cilvēki, kam vecuma dēļ pasliktinās dzirde, viņi arī cenšas mazliet zīmju valodas pamatus apgūt. Ir arī nedzirdīgie ar mācīšanās grūtībām.

Tas Latvijai ir kaut kas nedzirdēts – Nedzirdīgo kafijas rīti. Lūdzu, pastāsti par to vairāk – kā tas pasākums tiek organizēts?

Tas notiek vienu reizi divās nedēļās, pirmdienās, un to vada mana zīmju valodas skolotāja. Kafejnīcā ir rezervēta vieta nedzirdīgajiem, katrs iegādājas tasīti sava iemīļotā dzēriena, un plāpāšana var sākties. Tā ir vieta, kur nepiespiestā veidā var socializēties. Manuprāt, veiksmes atlēga šīm sanāksmēm ir tas, ka ir persona, kas ir par to atbildīga un vienmēr ierodas, ar katru ap-runājas.

Vēl zīmju valodu var apgūt nedzirdīgo klubā katra mēneša otrajā sestdienā. Klubs

izmanto telpas tirdzniecības centrā, par kurām nav jāmaksā. Par niecīgu ieejas maksu var nākt visi zīmju valodas pratēji – gan tie, kuriem tā ir dzimtā valoda, gan

Agnese nebrauca uz Angliju meklēt darbu, kā to dara lielākā daļa latviešu. Viņai bija stabils darbs Raiņa skolā

rēķināt algu utt. Latvijā vidusskolā rēķināju polinomas, kvadrātsaknes utt. Šeit praktiski visās mācībās izmanto interaktīvās tāfeles.

Vēl man bija svarīgi atrast kādu, kas māca britu zīmju valodu (BSL) – devos uz *Deaf dropping* (Nedzirdīgo pulcēšanās vieta), kur, kā nu mācēju, latviešu zīmju valodā un rakstiski angļu valodā noskaidroju, kur var satikt zīmju valodas skolotāju. Tā iepazinās ar Debiju, brīnišķīgu zīmju valodas skolotāju. Ieguvu pamatzināšanas un nokārtoju eksāmenu BSL 1. līmenī un tagad turpinu izglītības nākamajā līmenī.

Ar šīm prasmēm varu brīvi sarunāties Nedzirdīgo kafijas rītos (*Deaf coffee morning*) ar citiem britu zīmju valodas pratējiem. Sākumā vairāk lasīju no lūpām un klausījos balsī. Biju pārsteigta, cik salīdzinoši daudzi, cik nu var, runā balsī un zīmēs. Jāatzīst, ka britu zīmju valodas alfabēts uz divām rokām ir patiesām grūts. Lai gan pati daktilēt varu itin raiti, bet nesaprotu, ja pašai

arī tie, kas iecerējuši no citām valstīm un apgūst britu zīmju valodu. Nāk arī tie, kuriem ģimenēs vai draugi ir nedzirdīgie vai darbs saistīts ar zīmju valodu, vai tādi, kuri vēlas papildināt savu redzesloku un pieslēpēt savas zīmju valodas zināšanas. Tad tiek spēlētas spēles, dažādi atjautības uzdevumi, notiek atrakcijas kopā ar bērniem.

Vēl man stāstīja, ka nedzirdīgajiem ir iespēja sanākt un socializēties katru otrdienu vietējā krogā „Gordona Rokas” (*Gordon Arms*) klusā, mierīgā atmosfērā. Pašai vēl nav sanācis tur būt, jo šajos vakaros apmeklēju kursus, bet ceru drīzumā arī to apmeklēt. Tā izrādās, bija Debijas ideja. Kā viņa to panāca? Debijas atbilde: „Aizgāju pie bāra īpašnieka un sarunāju. Nezīmu, kāpēc, bet man paveicies, ka cilvēki pret mani vienmēr ir atsaucīgi.”

Tad vēl šad tad tiek organizētas kādas ekskursijas, slidošana, lekcijas (lielāki pasākumi notiek Kembridžā).

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.**Varbūt vēl nedaudz salīdzini – Lavi-
jā un Anglijā...**

Es neesmu bijusi citās biedrībās, kas atrodas lielākās pilsētās, tāpēc pavisam objektīvi nevaru salīdzināt. Tomēr šeit, Pīterboro, pietrūkst melodeklamācijas, šis žanrs šeit nav populārs. (Derbijā ir nedzirdīgo skola, līdz ar to arī nedzirdīgo sabiedriskā dzīve ir daudzpusīgāka). Bijām uz Ziemassvētku ballīti Nedzirdīgo klubā. Nebija ne skatuves, ne uzstāšanās, ne mūzikas... Bija spēles, tosti, loterija, galds un kūka.

Pēc pasākumiem, kas redzēti un piedzīvoti *Rītausmā*, šeit viss liekas tik mierīgs un mākslinieciski tukšs. Domāju, tas tāpēc, ka te nav neviena īsta britu nedzirdīgo kultūras pārstāvja. Te ir nedzirdīgie ar saknēm no Pakistānas, Japānas, Latvijas, Lietuvas, Korejas, Brazīlijas, Portugāles un, protams, arī britu nedzirdīgie. Katra no šīm kultūrām nes sev līdzīgu dažādu ēšanas paradumus, ģimenes vērtības, reliģiskos uzskatus. Saprotams, ka organizēt pasākumus, kas neaizskartu vienu vai otru kultūras pārstāvi, nav viegli. Tāpēc arī šeit tik ļoti tiek pievērsta uzmanība vienlīdzības un diskriminācijas jautājumiem.

Kur vēl mācies?

Šobrīd apgūstu Pieaugušo sociālo aprūpi koledžas kursos. Pēc šo kursu beigšanas būs vieglāk atrast darbu šajā jomā, kā arī varēšu turpināt mācības otrajā līmenī, bet tikai ar noteikumu, ja strādāju par sociālo aprūpētāju. Tā kā esmu reģistrēta bezdarbniece, man pirmā līmeņa mācības ir bezmaksas. Otrā līmeņa mācības būs jāpmaksā pašai (apmēram 850 Ls gadā), vai arī var vienoties ar darba devēju, ka viņš daļēji vai pilnībā sedz mācību maksu, iespējami dažādi varianti.

Jāatzīst, ka šeit nedzirdīgajiem ir daudz lielākas iespējas mācīties to, ko vēlas, jo valsts nodrošina tulkus un asistentus. Arī augstskolās ir iespējami mācību maksas atvieglojumi.

**Kādi vēl ir citi vērojumi par nedzirdīgo
izglītošanu Anglijā?**

Anglijā ir nedzirdīgo skolas, bet ik pa laikam valdība kādu slēdz ciet, jo jāsamazina budžets, kā arī arvien vairāk bērniem tiek ievietoti kohleārie implantīti, lai nodrošinātu visiem bērniem sekmīgas mācības dzirdīgo skolās.

Pīterboro tuvākā skola ir Derbijā (Derby). Skolas uzturēšanu apmaksā pilsētas pašvaldība. Dažās skolās ir Zīmju valodas klubiņš, kurā dzirdīgie var mācīties zīmju valodu. Tādēļ vairumā gadījumu nedzirdīgie bērni mācās kopā ar dzirdīgajiem masu skolās. Viņiem ir nodrošināti asistenti un tulki.

Iepazinos ar pilnīgi nedzirdīgu sievieti, kura uz nedzirdīgo skolu pārcēlās 14 gadu vecumā (tagad viņai jau 24), kur pirmo reizi dzīvē redzēja zīmju valodu. Sākumā viņa neticēja, ka iedzīvosies un vispār spēs iemācīties zīmju valodu. Tas viņai prasīja trīs gadus. Līdz tam viņa bija mācījusies masu skolā ar asistenta palīdzību un lasījusi no lūpām skolotāja teikto. Viņa ļoti labi pārvalda gan rakstīšanu, gan lasīšanu.

**Pastāsti vēl par Debiju, savu zīmju
valodas skolotāju!**

Kad Debijai bija 6 gadi, viņas nedzirdīgo skolu, kurā tikko bija sākusi iet, slēdza un vajadzēja pārcelties uz dzirdīgo skolu. Viņa atzina, ka mācīties kopā ar dzirdīgajiem bijis ļoti grūti, vairāk gan skolnieku attieksmes dēļ pret viņu kā nedzirdīgu.

Viņa arī lieliski pārvalda angļu valodu gan runāšanā, gan rakstītprasme, gan lasītprasme. Par to viņai jāpateicas savai mammai, kas bijusi telefonoperatore ar izkoptu dikciju. Katru vakaru viņa lasījusi meitai priekšā grāmatas, tuvu pie auss, arī pašai lika lasīt skaļi priekšā. Zīmju valodu viņa iemācījās no jauna apmēram pirms 20 gadiem, kad skolu bija jau pabeigusi, bet tikai pirms 4 gadiem nokārtoja sertifikātu un tagad ir zīmju valodas pasniedzēja kā pašnodarbinātā, ar nosaukumu *Signingbee* (Zīmēs runājošā bitīte). Viņa ar dzirdīgo vīru un dzirdīgajiem bērniem sazinās mutiski, zīmju valodu ģimenē nelieto.

**Tuvojas Rīgas biedrības konference,
LNS kongress. Kādi ieteikumi, jautājumi,
pie kuriem turpmāk būtu jāstrādā
LNS?**

Minēšu dažus. Kā zināms, Pīterboro, Londonā, Derbijā, Skotijā, Velsā, Kingslinā, Liverpūlē, Notingemā, un citās Anglijas vietās dzīvo apmēram 72 (skaitīju tos, kurus zinu, bet tie noteikti nav visi) latviešu nedzirdīgo. Prieks, ka latvieši turas kopā un brauc ciemos viens pie otra. Varbūt vērts padomāt par LNS biedrības filiāles vai diasporas dibināšanu šeit, Anglijā, un nozīmēt kādu atbildīgo, kas organizētu gan pasāku-

mus, gan vāktu biedru naudu. Varbūt ir vērts padomāt par sadarbību ar tām biedrībām Anglijā, kuras apmeklē mūsu latvieši.

Latvijā noteikti vajadzētu palielināt ne tikai tulkus, bet arī asistentu skaitu, kuri var rakstīt piezīmes lekcijās, labot teksta gramatiskās kļūdas, palīdzēt sagatavot mājasdarbus rakstiskā veidā.

**Vai Anglijā asistenti sniedz šāda veida
palīdzību?**

Jā, masu skolās darbam ar nedzirdīgajiem (arī augstskolās) strādā skolotāja asistents. Viņa uzdevumi ir dažādi: pārvaldīt zīmju valodu, veikt pierakstus, palīdzēt komunikācijā, arī tulkot, ja nepieciešams, palīdzēt sagatavot mājasdarbus, palīdzēt tiem, kam ir mācīšanās traucējumi. Augstskolu studenti var pieteikties stipendijai 20 000 angļu mārciņu apmērā, ko drīkst izlietot tikai aprikojumam un tulkiem, piezīmju pierakstītājiem, bet tulki viņiem jāatrod pašiem un arī mācību maksa jāpmaksā pašiem (līdz pat 9 000 angļu mārciņas par vienu mācību gadu).

Varētu arī padomāt par kādiem atvieglojumiem vai zīmju valodas kursiem darba devējiem, lai uzlabotu komunikāciju, ja pie viņiem strādā nedzirdīgie. Anglijā nodokļu atlaides, ja tiek nodarbināts nedzirdīgais, netiek piemērotas. Nav arī noteikts, ka darba devējam, kurš nodarbina nedzirdīgo, un kolektīvam būtu jāpārvalda zīmju valoda.

Šajā gadījumā nedzirdīgais var pieteikties pakalpojumam „Access to work” – „Pieejamība darbam”. Tas nozīmē, ka nedzirdīgajam darbavietā pieejams tulks. Sīki un smalki tiek izvērtēts, vai tulks nepieciešams katru dienu, kādos laikos, te iekļauta arī piemērotas darba vietas izveide, lai tulks ar nedzirdīgo varētu ērti sastrādāties.

Tie nedzirdīgie, kam ir savs bizness, arī var pieteikties, un viņiem būs pieejams savs tulks tikšanās laikā ar klientu vai telefona komunikācijas nodrošināšanai.

Daži darba devēji, kas strādā ar nedzirdīgiem klientiem vai risina ar nedzirdību saistītus jautājumus izvēlas zīmju valodas kursus saviem darbiniekiem.

Sarunas nobeigumā Agnese atzīst, ka ilgojas pēc Raiņa skolas, jo iepriekšējais gads, kas tur pavadīts, ir neaizmirstams: ar pirmajām istajām ugunskrīstībām tulkošanā un ārpuskolas aktivitātēm, un jaukajiem kolēģiem.

Bet viņa vēlas būt vairāk noderīga savai valstij un nedzirdīgo sabiedrībai, tādēļ domā, ka Anglijā iegūtā vērtīgā pieredze un zināšanas jāatved uz Latviju. Pat ja tas prasītu vairākus gadus. ▲

MŪSĒJIE FESTIVĀLĀ „RĪGA SPĒLĒ TEĀTRI”

ZIGMĀRS UNGURS JĀNIS IMMURS

13. martā kultūras namā „Rītausma” pirmizrādi piedzīvoja Drāmas ansambļa uzvedums „Sapnis par” skaistu” dzīvi” (režisore Dzintra Kukša) un Rīgas Raiņa 8. vakara vidusskolas integratīvās grupas ALIAS izrāde „Ja paveiksies ... Stāsti par svešumu un sapņiem” (režisore Marika Antonova). Abas izrādes tika rādītas Rīgas Domes Kultūras, Izglītības un sporta departamenta organizētajā Amatiereteātru festivāla „Rīga spēlē teātri – 2013” ietvaros.

Izrādē „Sapnis par „skaistu” dzīvi” parādītas ironiskas, saasinātas, dzelīgas ainiņas par svešas mantas tīkotājiem ar nevaldāmu iedzīvošanās kāri, kuri, lai īstenotu sapni par „skaistu dzīvi”, naudas dēļ gatavi nogalināt cits citu. Neviens no izrādes tēliem neizraisa līdzjūtību, jo visus vieno kopīga visu iznīcinoša kaislība. Izrāde liek mums pasmieties pašiem par sevi: skaistu dzīvi daudzi no mums iztēlojas tikai tādu, ka ir daudz naudas, laba māja un var apceļot pasauli.

Priecē, ka *Rītausmas* drāmas ansamblis saglabājis savas tradīcijas un spēlēšanas stilu. Izrāde tapusi sadarbībā ar jauniešu deju

kolektīvu, kuru vada Dana Kalpiņa – Geida. Jaunieši ar ēnu spēlēm veiksmīgi to papildināja un radīja spēcīgus akcentus.

Festivāla žūrija atzīmēja labu drāmas ansambļa saspēli, aktieru spēju izjust partneri un ēnu spēles veiksmīgu pielietojumu, kas radīja vajadzīgo sakāpinājumu izrādes laikā. Režisore Dzintra Kukša atzīmē, ka uzveduma izrāde jāturpina, jo „*tas sāk īsti dzīvot tikai tad, kad nospēlēts vismaz trīs reizes: pirmizrādēs, kur valda uztraukums, aktieri bieži vien nevar pilnībā iejusties savā tēlā un izdzīvot visas personāža rakstura nianšes, veidojot īpašu emocionālo piesātinājumu, radot vajadzīgo izrādes no-*

skaņu, ritmu. Izrādei vēl jāaug, jāpilnveidojas, jo, tikai vairākkārtīgi spēlējot, tā iegūst spilgtumu. Priecājos par drāmas ansambļa dzīvesprieku, uzticību ilgus gadus savam teātrim, par katra aktiera aizrautību, veidojot spilgtus tēlus, par katru jaunu aktieri, kas uzsāk skatuves dzīvi.”

Priecē aktieru ansamblis – pēc ilgu gadu pārtraukuma kolektīvā atgriezies Georgs Strupka, talantīgi nospēlējis savu aukstasinīgu, noslēpumainu noziedznieka lomu. Varam lepoties ar mūsu teātrim tik ļoti ilgus gadus (60) uzticīgo Anatoliju Stepaņuku, kuram lielā gadu nasta nav šķērslis, lai spilgti parādītu savu skatuvisko tēlu – ģenerāli, kurš naudas dēļ gatavs riskēt ar savu dzīvību.

Jāatzīmē arī galvenā varone, kuru tēloja Maiga Elbrote, pirmoreiz iejūtoties negatīvā tēlā, – sērojoša atraitne, kuras dvēseles tukšums izpaužas viņas sapņos par „skaistu dzīvi” un gatavībā cīnīties par mantojumu ar nagiem un zobiem. Pusjukušās zinātnieces, izgudrotājas lomā laba ir Liena Čerepko, augstprātīgās un nekaunīgās vecmeitas lomā – Biruta Lasmane. Pieredzējušo, asprātīgo detektīvu, kuram nākas turēt aizdomās it visus, atveido Juris Elbrots. Attālo, naudaskāro radnieku, jaunu puisī, kuram pēkšņi rokās iekritis liels mantojums, atveido Aleksandrs Altuhovs, kuram tā ir pirmā loma drāmas ansamblī.

Savukārt Laura Klāsupsa atveido jaunas, bezkaunīgas aktrises, viņa draudzenītes lomu. Advokātes lomā – Inese Klāsupsa. Aizdomīgā, bailīgā tante Hermīne – Inīta Puhovska, bet viņas draisko mazmeitu Ingu atveido Lilita Logina, arī viņai šī ir pirmā loma.

Visiem personāžiem piemīt savi stiķi un niķi, un, lai skatītājs nezaudētu interesi par

SKATĪTĀJU VĒRTĒJUMS. PĀRDOMAS

SKAIDRĪTE BAURE: Dzīvē arī teātris ir mana mīlestība. Savā laikā bērnu dēļ aizgāju no *Rītausmas* skatuves, bet joprojām mani nepamet cerība atkal spēlēt teātri. Liels paldies rītausmiešu aktieriem un vakarskolas jauno aktieru kolektīvam, kas deva man iespēju pēc darba brīvajā laikā izbaudīt mūsu aktieru sniegumu – teātra mākslu! Vakarskolēnu sniegums bija tik brīnišķīgs, ka šo izrādi godam var rādīt plašākai auditorijai – Latvijas pilsētās, arī citās valstīs.

Taču vispār mani vairāk saista klasiskā izrāde. Man bija tik liels prieks vērot *Rītausmas* aktieru kustības, mīmiku, kā arī tērpus un skatuves dekorācijas, ka nemanīju, cik ātri aizskrēja laiks un aktieru uzstāšanās beidzās. Atapos, kad blakussēdētājs purināja manu elkoni un prasīja, kurš tad galā bija slepkava. Nu man atlika parautstīt plecus, nemācēju sniegt precīzu atbildi. Nonācu pie secinājuma, ka nedzirdīgam skatītājam acis nespēj ilgstoši izturēt tik lielu slodzi, kad vienlaicīgi jāvēro vizuālā skatuves aina un jāuztver arī aktiera runātais teksts. Būtu vēlams, lai kāds aktieris – teicējs vai režisore, beidzoties izrādei, pienāk pie skatītājiem un, iesaistot viņus dialogā, pārrunā lugas saturu. Lai veicas turpmāk!

ELFA ZARIŅA: Esmu pastāvīga teātra apmeklētāja, kad vien varu, nāku, pat skrienu uz tām. Patika, ka *Rītausma* savas izrādes dekorācijā izmantojusi ko jaunu – balto starpsienu, aiz kuras notika dažādas darbības. Tas padarīja izrādi savādāku. No aktieriem īpaši patika Liena – ar vai bez vārdiem, bet viņai vienmēr ir ko teikt. Vēl ievēroju, ka tagad aktieri savu tekstu saka jau tuvāk dabiskai zīmju valodai. Agrāk aktieri stipri turējās pie autora teksta, teica „vārds vārdā”. Reizēm varēja redzēt, ka aktieri tā kā apstājas, meklējot vārdus, ko teikt. Vēl tikai vajadzētu dažas vietas pieslīpēt.

Vakarskolas izrāde man lika pat mazliet pauraudāt un atcerēties sava vīra piedzīvotās grūtības Zviedrijā. Arī viņam darba meklējumos sākumā klājās ļoti grūti, nevarēja dabūt darbu un nebija pat kur pārgulēt.

Kuru aktieru tēlojums īpaši patika? Tā bija Jolanta, kas spēja bez vārdiem, tikai ar mīmiku vien pateikt to, kas viņai nepatīk un kā viņa jūtas. Spēcīga, talantīga aktrise! Interesanti, ka abās izrādēs vienādi bija izmantota baltā starpsienu.

V I K T O R I J A ROMANOVA: *Rītausmas* izrāde mani aizrāva ar daudz smieklīgiem un interesantiem momentiem. Katram aktierim bija iedota atbilstoša loma, sevišķi patika L. Čerepko tēlojums – uz viņu skatoties vien, jau jāsmejas – kā viņa prot uz skatuves kustēties, nu ista aktrise! Arī M. Elbrotei izdevies sevi parādīt atbilstoši dusmīgas varones lomā.

Tomēr dažas vietas uzvedumā bija izstieptas jeb „tukšas”, tās varētu saīsināt.

Ja *Rītausmas* izrādē viss teksts tiek skaidri pateikts zīmju valodā, tad,

katru līdz pašām izrādes beigām, lomas jāatveido pārliecinoši. Tas nav viegli! Izrādi „Sapnis par „skaistu” dzīvi” plānots rādīt vēlreiz maijā *Rītausmā* un, ja izdosies iegūt finansējumu, tad arī reģionālajās biedrībās.

Uzvedums „Ja paveiksies ...” stāsta par jauniem cilvēkiem, kas devušies uz ārzemēm, lai tur meklētu darbu. Arī Raiņa skola saglabājusi savu stilu, dodot iespēju iestudējumā kopā darboties nedzirdīgiem un dzirdīgiem jauniešiem. Izrādē, ko veidoja Raiņa vakarskolas radošo pedagogu kolektīvs Marikas Antonovas vadībā, ir maz teksta: varoņu izjūtas svešumā galvenokārt tiek parādītas bez vārdiem – caur ritmu, deju, žonglēšanu un kustībām.

Festivāla žūrija Raiņa skolas uzvedumu novērtēja kā ļoti labu un vizuāli bagātu izrādi. Žūrija uzsvēra, ka vizuālie un skaņu efekti ir augstā līmenī un tai pašā laikā līdzsvarā. Viņus priecēja arī dzirdīgo un nedzirdīgo aktieru sadarbība: netika šķirots, kuram pienākas runāt balsī, kuram zīmēs. Vēl nepieciešams slīpēt kodoskopa lietošanas

tehniku, lai teksti būtu labāk redzami.

Šīs izrādes režisore Marika Antonova piekrit žūrijas ieteikumam: vēl daudz tehniska darba, lai izrāde ritētu bez aizķeršanās. Toties viņa ir ļoti apmierināta ar savu aktieru sniegumu: aktieri spēlēja pa īstam, personiski, tāpēc izrādes noskaņa bija spēcīga vizuāli un emocionāli. Daži no viņiem pat pārsteidza, pirmizrādē parādot negaidīti spilgtu tēlojumu: „*Liels pārsteigums man ir Ilzes Poles izaugsme, brīnos par viņu, priecājos un gaidu, kas būs tālāk. Jaunu šķautni parādīja Agnese Kalnāja. Dabiski, vienkārši un pa īstam nospēlēja Dace Vingre. Viņa speciāli katru nedēļu brauca uz mēģinājumiem no Valmieras jau no oktobra. Arī Intis Zvirbulis ir audzis kā aktieris, īpaši to varēja redzēt šodien.*” Vēl Marika atzīmēja Aleksandru Altuhovu un Sergeju Soklakovu: „Tie puīši, ko varējām aizņemties no *Rītausmas*, ir liela bagātība mūsu izrādei.”

Marika izcēla draudzību un atbildības izjūtu, kas valdīja starp skolas dzirdīgajiem un nedzirdīgajiem jauniešiem, iestudējot šo

izrādi, un uzskata, ka tas ir spilgts integrācijas paraugs.

Ar savu izrādi Raiņa skola plāno uzstāties Valmieras Vādzirdīgo skolā un dažās Rīgas vidusskolās. No žūrijas izskanēja arī minējums par iespēju spēlēt festivāla „Rīga spēlē teātri 2013” noslēgumā, kas notiks 12. – 14. aprīlī VEF Kultūras pilī.

Vēl M. Antonova sniedza komentāru par skatītāju izteiktajiem viedokļiem: „*Mūsu izrādē dziesmām neviens vārds nebija ar tekstuālu nozīmi, tas bija tikai papildinājums izrādes noskaņai, tādēļ dziesmu tekstus zīmēs netulkojam. Runājot par svešām, neierastām zīmēm, ko daži skatītāji pamanīja aktieru monologos, tās nebija speciāli meklētas citu valstu zīmju valodā, bet gan zīmju un pantomīmas apvienojums, lai labāk izteiktu teksta jēgu. Arī man patīktu, ja pēc izrādes būtu diskusija ar skatītājiem, bet tad vakara programma jāveido citādi. Festivāla laikā tas nav iespējams, jo pēc izrādes režisorus uz sarunu aicina žūrija, lai tiem pateiktu savu vērtējumu un viedokļus.*” ▲

skatoties vakarskolas izrādi, bija jādama līdzī, par ko ir šis stāsts. Vēlējās izlasīt to, kas uz ekrāna rakstīts, bet tam priekšā bieži bija nostājušies aktieri. Teksti būtu ļāvuši labāk izprast uzveduma jēgu, to, ko aktieri ar savām kustībām gribēja skatītājiem pateikt. Vēl vajadzētu padomāt par to, lai arī zāles malās sēdošie labi redzētu aktieru teikto zīmju valodā.

Ievēroju, ka dažas zīmes bija svešā valodā, iespējams, angļu. Izrādes laikā domāju, vai vecāka gadagājuma nedzirdīgie cilvēki tās saprata? Pārņemot ārzemju pieredzi, tomēr jāskatās, vai saglabājam savu dzimto – latviešu zīmju valodu. Iepriecina tas, ka Raiņa skola saglabā tradīciju, iesaistot izrādē arī dzirdīgos jauniešus, tā sekmējot integrāciju. Tādā veidā dzirdīgie jaunieši uzzina arī par nedzirdīgo kultūru, iepazīst zīmju valodu un tālākā dzīvē nebaidīsies no saskarsmes ar nedzirdīgajiem.

RASMA KURĒNA: Mēs, vecākās paaudzes aktieri un skatītāji, esam vairāk pieraduši pie izrādēm klasiskā variantā, bet jauniešiem Raiņa skolas izrāde ļoti piemērota. Moderna, jā, laiki mainās. Ļoti labi nospēlēts un parādīts, cik grūti klājas ārzemēs darba meklējumos – tas caur kustībām veiksmīgi parādīts. Veiksmīgi arī aizpildīti brīži, kad darbu nemeklē. Uzraksti uz baltās starpsienas tieši laikā.

Rītausmas izrādē ļoti labi padomāts par dekorācijām. Pateicoties baltajai starpsienai, uz skatuves veiksmīgi izdevās parādīt „ugunsgrēku”. Aktieru tēlojumā vajadzētu piestrādāt pie dialogiem. Brīžiem tie bija izstiepti, un manas acis uz skatuves meklēja citu varoni, kuram būtu jāturpina dialogs. Vēl varētu padomāt, kā dažādot izrādes varoņu uzskāšanu un nokāpšanu no skatuves. Bet priecājos, ka *Rītausmas* drāmas ansamblis saglabā savu stilu.

VIDA MEIJA: Noteikti bija vērts apmeklēt teātra festivālu: mums, nedzirdīgajiem, tāda iespēja ir tikai vienreiz gadā. Man dzirdīgo teātra izrādes ir svešas, bet tuvas ir pašu izrādes zīmju valodā – varu visu saprast. Esmu vienmēr, jau no bērnības apmeklējusi visas *Rītausmas* kolektīva izrādes. Patīk, ka drāmas ansamblis turpina spēlēt savā tradicionālā veidā. Sevišķi jauks bija B. Lasmanes tēlojums – skatoties uz viņas kustībām, jau nāc smieklī. Arī L. Čerepko tēlojums bija izcils.

Raiņa skolas izrāde bija neparasta – pirmo reizi kaut ko tādu redzu: moderns teātris. Tikai traucēja tas, ka nevarēja uz skatuves redzēt tekstus. Dzirdēju, ka skaisti skan dziesmas. Kāpēc tās nebija izpildītas melodeklamācijas žanrā? Gribēju zināt, par ko dziedāja. Viss pārējais bija lielisks. Priecājos, ka jaunieši aktīvi iesaistījušies pašdarbībā. Īpaši esmu lepna par saviem skolasbiedriem Aleksandru Altuhovu un Sergeju Soklakovu – bijušajiem 51. vidusskolas audzēkņiem. Kā viņi iejutušies abās izrādēs!

DARBS PATS MANI ATRADA

ZIGMĀRS UNGURS NO PERSONISKĀ ARHĪVA

Ilona Keiša jau piecus gadus strādā par apkopēju Valsts sporta medicīnas centrā, kas atrodas Raiņa bulvārī 27. Darbs, var teikt, pats atrada viņu. Pirms pieciem gadiem viņai uz ielas pienāca klāt kāda vādzirdīga sieviete un prasīja, vai viņa nevēlas strādāt šajā vietā. Izrādās, tā bija iepriekšējā apkopēja, kura gribēja iet prom no darba un savu vietu piedāvāja Ilonai.

UN TOMĒR PIENĒMA!

Darbavieta bija tikai divdesmit minūšu gājiena attālumā no mājām, tāpēc Ilonai tas šķita izdevīgi un viņa aizgāja uz tikšanos ar darba devēju. Komunicēt nācās rakstiski, un Ilona vēl tagad mazliet nožēlo, ka tādā veidā nemācēja pastāstīt visu, ko gribēja un kas būtu stāstāms. Viņai tā vien

likās – ja darba intervijā būtu iespēja runāt zīmju valodā, tad darba devējam paliktu pavisam cits iespaids...

Ilona atceras, ka sākumā negāja viegli, tomēr pamazām iedzīvojās, apguva darba grafiku un visu vajadzīgo. Pavisam šajā iestādē strādā piecas apkopējas, kurām grafiks saplānots atkarībā no centra ārstu un citu speciālistu darba laikiem.

Nav tik vienkārši kā citās vietās, kur apkopēja ierodas kad visi beiguši darbu un tad neviena netraucēta var strādāt. Gadās, ka vienā un tai pašā kabinetā vienā dienā strādā divi ārsti viens pēc otra, un starp viņu darbalaikiem apkopējai jāpaspēj uzkopt šīs telpas. Ilona strādā visos trijos centra stāvos, darba grafiks viņai ir labi zināms, apgūts ilgajā pieredzē.

NAV JAU IZVĒLES

Sākumā bija jāuzkopj daudz mazāka teritorija. Tad sākās krīze un apkopēju skaitu samazināja, bet atlikušajām piecām palielināja uzkopjamo teritoriju. Tas nebija patīkami, taču nebija izvēles, valdīja krīzes gadu princips: ja nesamierināsies, ej prom no dar-

ba, nāks cits tavā vietā. Tagad krīze jau it kā sen garām, vismaz valdība tā skandina, taču šajā darbavietā nekas nav mainījies, apkopēju skaits nav palielināts, un visām ir jāuzkopj tikpat lielas teritorijas kā krīzes laikā. Taču Ilona nesūdzas, nav tik grūti, galā tiek, un ne jau visiem ir darbs.

Medicīnas centrā Ilona ir vienīgā nedzirdīgā darbiniece. Ar citiem komunicēt reizēm sagādā grūtības, dažiem cilvēkiem nav iespējams nolasīt sacīto no lūpām, tad jāķeras pie rakstīšanas. Ilona dzirdi zaudēja viena gada vecumā no slimības, ar mammu pieradusi saprasties, lasot no lūpām.

Labi ir tas, ka viņas dēlam šeit centrā iespējams vienreiz gadā par brīvu iziet masāžas kursu, jo dēlam ir problēmas ar muguru. Viņš šeit nāk arī uz ārstniecisko vingrošanu.

PAŠDARBĪBA, SPORTS

Dēls, desmit gadus vecais Jēkabs, ir dzirdīgs, un viņam labāk patīk runāt nekā sazināties ar zīmēm. Viņam nepatīk pasākumi, kur daudz cilvēku, tāpēc Ilona uz LNS lielākiem pasākumiem tiek tikai tad, ja var dēlu atstāt mammas uzraudzībā. Tas attiecas arī uz LNS mākslinieciskās pašdarbības festivālu Daugavpilī. Ja dēlu varēs uzraudzīt mamma, tad Ilona ar dzīvesdraugu Jāni brauks uz festivālu. Pati gan mākslinieciskajā pašdarbībā nepiedalās, nav aicinājuma. Viņai tuvāka ir sportošana, piemēram, viņa piedalās Rīgas maratonos, arī šogad gribētu skriet 10 kilometrus, taču, ja skries kopā ar dēlu, tad varēs skriet tikai 5 kilometrus, jo

Ja darba intervijā būtu iespēja runāt zīmju valodā, tad darba devējam paliktu pavisam cits iespaids...

dēls vairāk nespēs. Ilona ir dzirdējusi, ka notiek tāds Stipro skrējieni, viņa arī tajā gribētu piedalīties.

Un kā ar atvaļinājumiem? Ilona saka, ka laiku nevar izvēlēties, darbavietā ir noteikts grafiks, kad darbinieki iet atvaļinājumā, un šogad tas Ilonai būs maijā. Ceļojumā viņa nebūtu, jo maijā vēl dēlam ir skola un viņu nevarēs ņemt līdzi. Tomēr maijs ir ziedu mēnesis, varēs safotografēt, cik skaisti daba saplaukusi.

PIE SIRDS – FOTOGRAFĒŠANA

Pirms pašreizējā darba Ilona strādāja par sētnieci, taču mainījās apsaimniekotājs un viņu atlaida. Tad četrus mēnešus bija bezdarbniece. Ilonai žēl, ka toreiz, pirms krīzes, bezdarbniekiem nenotika tik daudz

dažādu apmācību kursu kā tagad. Tāpēc viņa toreiz par mācīšanos nepadomāja. Bet ko viņa labprāt mācītos un par ko strādātu, ja varētu izvēlēties?

Viņa ir viņa projekta „Klusuma pasaule” kliente un, kad vien var, apmeklē tā ietvaros organizētās fotonodarbības, konsultējas ar LNS fotovīru Valdi Kraukli. Ilonai ir daudz labu fotogrāfiju, viņa veido arī fotomontāžas. Vislabāk patīk fotografēt dabas ainavas, tad cilvēkus, bet pasākumus mazāk. Kad kaut kur iet vai brauc, fotoaparātu ļoti bieži ņem līdzi – ja nu gadās kāds labs kadrs, tad var to noķert. Reizēm nākas nožēlot, ka fotoaparāts palicis mājās.

Ilona apmeklē arī psihologa nodarbības.

Vēl cita lieta, kas Ilonu interesē, ir mākslinieciskie veidojumi, dažādu pušķu kārtošana, glāžu apgleznošana un tamlīdzīgi. Tas ir tas, ko Santa Kesenfelde māca projekta „Klusuma pasaule” ietvaros radošajās darbnīcās. Ilona apmeklē arī šīs nodarbības un daudz ko jau apgūsi. Viņa būtu priecīga, ja varētu atrast darbu šajā nozarē.

ATZINĪGI VĀRDI

Ilonas darba devējas Valsts sporta medicīnas centra direktores **Ilgas Sarmītes Priedītes komentārs:** „Ilona Keiša mūsu iestādē sāka strādāt pēc viņas paziņas ieteikuma. Mums nekādas šaubas par viņas darba prasmi neradās.

Ilona ir ļoti apzinīga, strādīga, centīga darbiniece, viņas darbs atzinīgi novērtēts iestādē.

Iejutusies kolektīvā, vienmēr piedalās iestādes pasākumos. Kolektīvā atsaucīga.

Ieteiktu pārējiem darba devējiem pozitīvi attiekties pret nedzirdīgiem cilvēkiem, pieņemt viņus darbā.

Protams, daudz kas ir atkarīgs no katra paša nedzirdīgā cilvēka rakstura īpašībām, kā arī jāņem vērā piedāvātā darba specifika.” ▲

PĀRDOMAS: KAS JAZINA DARBA MEKLĒTĀJIEM

LASĪTĀJI VĒRTĒ

Pazīstamā amerikāņu žurnāliste un blogere Sjözena Robiteila oficiāli skaitās nedzirdīga, bet nu jau gadus desmit viņa dzird. 2002. gadā viņai tika veikta kohleārās implantācijas operācija, un tagad dzirde vienā no ausīm ir gandrīz pilnībā atjaunota.

Vēl būdama nedzirdīga, Robiteila strādāja par žurnālisti tādos ietekmīgos ekonomikas un finanšu laikrakstos kā *Wall Street Journal* un *Business Week*, kuros viņai bija sava sleja par invalīdus atbalstošajām tehnoloģijām.

Tomēr, neraugoties uz darba devēju pretimnākšanu, Sjözena, kaut arī pati to ļoti vēlējas, nevarēja piedalīties nakts dežūrās redakcijā, kad tika gaidītas svarīgas finanšu ziņas no Āzijas akciju tirgiem. Viņa pati bija gatava tikt galā ar visiem ierobežojumiem, bet apzinājās, ka tas ir pārāk sarežģīti.

Pirms kohleārā implanta viņa izmantoja teksta telefonu (TTY), lai sarunātos ar dzirdīgajiem. Kopš žurnālistei ir implants, viņa izmanto parasto tālruni.

2009. gadā Robiteila sāka internetā rakstīt blogu par invaliditātes jautājumiem, vēlāk izveidoja savu uzņēmumu *abledbody & Co.* Uzņēmuma mērķis – palīdzēt un konsultēt uzņēmumus, kas vēlas pieņemt darbā invalīdus.

Tas sadarbojas ar daudziem klientiem, tajā skaitā ar tiem, kas piedalās kampaņā „Domā ārpus robežlīnijām” (*Think Beyond The Labels*). Viens no kampaņas jaunākajiem pasākumiem online darba „gadatirgus” cilvēkiem ar invaliditāti – notika 2012. gada 16. oktobrī.

PERSONĪGĀ PIEREDZE

Meklējot darbu laikā, kad Sjözena vēl nedzirdēja, viņa neizjuta īpašas problēmas vai negatīvu attieksmi. Rakstot CV (dzīves gājumu), viņa nekad nenorādīja, ka ir nedzirdīga, un to neiesaka darīt arī citiem nedzirdīgajiem. Svarīgi sagaidīt uzaicinājumu uz darba intervi-

ju, lai notiktu tiešs kontakts ar uzņēmuma pārstāvjiem.

Kādi ir darba devēju galvenie aizspriedumi par cilvēkiem ar invaliditāti?

Pirmais – invalīdi darbā nav tik produktīvi. Taču tā nav taisnība.

Nedzirdīgie mūsdienās ir tehniski izglītoti, un tas palielina viņu produktivitāti. Tehnoloģijas uzlabo invalīdu iespējas labi strādāt un palielina arī iespējas vairāk nopelnīt. Reizēm viņi pat pārsteidzoši produktīvi savā darbavietā, jo ievieš jaunus tehnoloģijas, kas paaugstinātu arī pārējo uzņēmuma darbinieku darba kvalitāti.

Nepareizs ir arī priekšstats, ka uzņēmumam pieaugs veselības apdrošināšanas izmaksas. Invaliditātei ar to nav nekāda sakara, bet daži darba devēji domā, ka ir.

Vēl uzņēmumi baidās, ka invalīds viņus var iesūdzēt tiesā. Tomēr praksē ir ļoti maz gadījumu, kad tiek izskatītas cilvēku ar īpašām vajadzībām sūdzības. Patiesībā nav nemaz tik viegli ierosināt lietu. Tad tiem ir jābūt sistemātiskiem, regulāriem pārkāpumiem, kas pierāda, ka uzņēmums diskriminē invalīdus.

Ceturtais aizspriedums – cilvēki ar invaliditāti nemaz nevēlas strādāt. Daļā sabiedrības iesakņojies viedoklis, ka ir liela cilvēku grupa, kas nevēlas strādāt, bet saņem sociālos pabalstus. Ja viņi sāks strādāt, tad zaudēs pabalstus un citus sociālos labumus.

Bet ir cita grupa – cilvēki ar īpašām vajadzībām, kas iestājas koledža, iegūst diplomu un vēlas profesionāli augt un veidot savu karjeru. Viņi nevēlas saņemt valdības piešķirtos labumus, viņi vēlas strādāt.

Likuma prasības var padarīt darba devējus piesardzīgākus un viņi var kavēties, pieņemot darbā cilvēkus ar invaliditāti.

Reizēm tas tiešām padara uzņēmējus atturīgākus. Likums

nosaka, ka uzņēmumam jārada „invalīdam atbilstoši darba apstākļi un jāņem vērā viņa īpašās vajadzības”, bet tas ir diezgan izplūdis formulējums.

Likuma normas ir domātas, lai garantētu invalīda drošību un sniegtu nepieciešamo aizsardzību. To ievērošana vienkārši uzlabo darba rezultātus, kas atspoguļojas labākos sasniegumos. Ja darbiniekam ir veselības problēmas, tās ir paša darbinieka ziņā. Viņam ar ikdienas darbu jāpierāda sava varēšana.

Šī invalīdu nodarbinātības problēma kļūs arvien nopietnāka – ASV pašlaik ir 2 miljoni bērnu ar īpašām vajadzībām, kuri drīz viņi pieaugs un ienāks darba tirgū.

Kādi būtu padomi darba meklētājiem?

Nerakstiet savā CV, ka jums ir veselības problēmas. Jūs to varat pateikt darba intervijas laikā, un vienlaikus pasniegt to kā īpašu iespēju un pat priekšrocību. Viens labums, ko cilvēks ar īpašām vajadzībām var sniegt uzņēmumam, ir iespēja meklēt radošus risinājumus savā darbībā. Spēja domāt „ārpus rāmjiem” ir ļoti pieprasīta mūsdienu darba vidē.

Jūs varat likt uzsvāru, ka esat piedalījies brīvprātīgo darbā. Jūs varat parādīt, ka invaliditāte ir viena no iespējām veicināt integrāciju un saliedēt kolektīvu. Ja aktīvi piedalāties nedzirdīgo sabiedriskajā dzīvē, tad par to informējiet piesardzīgi. Darba intervijas laikā parādiet, ka jūsu personiskā pieredze sakrīt ar profesionālo pieredzi.

Informāciju par sevi jūs varat atklāt jebkurā no darbā pieņemšanas posmiem, bet atcerieties – ja reiz tas izdarīts, tad šī informācija iekļauta jūsu lietā. Atklātība šajā jautājumā ir nepieciešama arī uzņēmumam, jo viņiem jāzina, kas nepieciešams, lai pielāgotos jums.

Jūs varat censties noslēpt savu invaliditāti darba intervijas laikā, jūs to varat slēpt arī pirmajā darba dienā, tomēr agrāk vai vēlāk kolēģi un vadība uzzinās. Labāk, lai uzņēmums zina par jūsu problēmām un ir orientēts uz palīdzēšanu. ▲

Sagatavoja: Pēteris Vilisters
Foto: www.thegrindstone.com

A I J A MEIJERE, projekta „Klusuma pasaulē” kliente:

Vispirms vēlos pateikties tieši šim projektam,

kas dod man iespēju bez maksas saņemt avīzi „Kopsolī”. Bez šīs avīzes vairs savu dzīvi nespēju iedomāties, to lasu jau kopš kādas 8. klases, pateicoties savai dzirdīgajai mammai, kura man to pasūtīja un turpmākā dzīvē vienmēr atgādināja, ka šai avīzei vienmēr ir jābūt manās mājās.

Marta numurā man patika viss, katru rakstu, informāciju izlasīju ar lielu interesi. Visvairāk mani uzrunā intervijas ar mūsu pašu ļaudīm, piemēram, prieks par Inesi Immuri, kura tikko pabeigusi augstskolu. Sekoju līdzī tuļku gaitām, jo arī bez viņiem mana dzīve nav iedomājama – varbūt ik pa laikam jāpublicē jaunais tuļku saraksts, jo jau tagad ir nākuši klāt jauni, kuri nav minēti „Kopsolī” februāra numurā.

Vēlētos vēl vairāk interviju par mūsu ļaudīm, kuri dzīvo laukos, kāda ir viņu saimniecība, ikdienas dzīve – varbūt mūsu lauksaimniekiem ir kādi ieteikumi citiem, kuriem ir kāds kopjams zemes stūrītis.

Piemēram, pilsētnieki varētu dalīties idejās par puķēm, kuras var audzēt uz balkona – man tas pašai ļoti patīk, ka tur zied puķes, aug mazās zemenes un citi iespējamie košumi.

Tāpat ļoti interesētu intervijas par mūsējiem ārzemēs: kur un kā viņi dzīvo, ko dara, kā jūtas svešumā utt.

Vienmēr pētu jubilaru sarakstu, ideāli būtu, ja katram jubilaram pretī būtu maza bildīte, jo reizēm cilvēkus atceros tieši pēc sejas. „Kopsolī” arī dod iespēju uzzināt, kurš no mūsu biedriem aizgājis viņšaulē.

Avīzes dizains, saturs un burti mani apmierina, viss ir ļoti skaisti un pārredzami, labi, ka tagad cilvēku sejas var skaidri redzēt – laikam jau bildes labi uzņemtas un profesionāli apstrādātas. Pats galvenais, ka mūsu mazā avīzīte ir krāsaina!

LNS Informācijas centra komandai novēlu arī turpmāk radīt tikpat pievilcīgu un vēl interesantāku izdevumu, kas mums, nedzirdīgajiem cilvēkiem, ir ļoti nepieciešams.

Organizēja: Gunta Birnēte
Foto: Juris Grundulis

PAR FM SISTĒMU. UN NE TIKAI

MĀRA RUVA NO PERSONISKĀ ARHĪVA UN ELPA@APOLLO.LV

Gada sākumā Rīgas Nedzirdīgo internātskolā bijām neliela grupiņa vājdzirdīgo, kas izmēģināja dāņu firmas „Widex” FM sistēmas raidītāju un uztvērēju. Toreiz uzsvars tika likts uz to, cik lieliskas iespējas sistēma piedāvā vājdzirdīgajiem skolas mācību stundās, studentu lekcijās, darbinieku sanāksmēs u.tml. Garāmejot tika pieminēts, ka sistēma noder, arī klausoties TV, lietojot telefonu, pat draugu tusiņu vietās.

Protams, šī informācija radīja interesi. Stāstīju par piedzīvoto mammai, un, kā jau mamma, viņa ne tikai uzklausa, bet arī rīkojās – sarunāja vizīti uz Bērnu Dzirdes centru, lai visu pati apskatītu, vai sistēma derētu arī individuālai vajadzībai.

Tad nu tā – sistēmu tiešām ir iespējams lietot, lai klausītos TV, radio, datorā esošo audioinformāciju (mūziku, filmās un video ierunāto tekstu). Svarīgs noteikums ir, lai dzirdes aparātam jau būtu ieprogrammēta:

1) T funkcija – telefona funkcija, kad cilvēks caur sistēmu dzird konkrēti televizoru, radio, pasnie dzēju vai citu cilvēku, ir samazināts fona troksnis, bet – pašam runājot, nedzird savu balsi;

2) M+T coil (vai MT) funkcija – funkcija, kad cilvēks, izmantojot sistēmu, dzird ne tikai to skaņu, kas nāk caur mikrofonu (raidītāju), bet arī blakus cilvēku balsis, kā arī dzird savu balsi.

Tiešām, neatkarīgi no tā, kāds mājās ir TV, FM sistēma palīdz TV klausīties gan pašam, gan arī dzirdīgajiem ģimenes locekļiem. Ja gribi klausīties mūziku darbā, netraucējot kolēģiem, novieto raidītāju blakus klusi uzgrieztam radio vai datoram, uzkarini kaklā uztvērēju, dzirdes aparātu noregulējot uz T funkciju.

Kad jārūnā ar kolēģi vai klientu, pārslēdz dzirdes aparāta funkciju uz MT vai atslēdz mūziku un pārslēdz dzirdes aparātu ierastajā uztveres režīmā.

Ja ir draugu tusiņš ap galdu, uzliec raidītāju uz galda, smuki noliec pie raidītāja esošo vijīgo antenu, ieslēdz savu uztvērēju un forši komunicē ar draugiem (MT funkcija!), un

Līdzīgi arī mašīnā u.tml.

FM sistēma gan neder mobilajam telefonam. Mūsdienīgam stacionārajam telefonam ir speciāla kontaktligzdiņa ar ikonu „austiņas”. Šajā gadījumā uztvērēju ar telefonu savieno īpašs vads.

Sāpīgākais, protams, ir finanses: kopējā summa ir ap 1000 Ls.

Mums ir tālu līdz tādām līmenim, ka jebkurā publiskā iestādē, baznīcā ir indukcijas cilpas. Ieej tādās telpās, vienkārši pārslēdz savu dzirdes aparātu uz T vai MT funkciju. Saņoju par tādu gudru datoru, kas rāda uz ekrāna dzirdīga cilvēka pa telefonu runāto – ir speciāla programma, kas runāto tekstu pārveido lasāmā. Es runātu pa telefonu, uz datora lasītu otra cilvēka runāto. Tādu datoru redzēju seriālfilmā „FIB aģente Sju” par nedzirdīgo aģenti Sju.

Bērnu Dzirdes centrā saruna nedaudz aizskāra arī tēmu par to, ka pieaugušajiem nav MEDICĪNISKA rehabilitācijas centra. Zinu, ka tomēr ir tāda ideja, kaut Latvijā būtu ne tikai bērnu, bet arī pieaugušo dzirdes centrs. Centrs, kurā palīdzību, ārstēšanu, dzirdes uzmanīšanu varētu saņemt gan tie vājdzirdīgie, kas pārsnieguši 18 gadu vecumu un vairs nav Bērnu dzirdes centra aprūpē; gan tie, kas dzirdi zaudē jau pieauguši; gan tie, kam kaut kādu iemeslu dēļ bērnībā bija pavājināta dzirde, tad uzlabojusies, bet vienalga turpmākajā mūžā dzirde jāuzpasa.

Jo tagad ir tā, ka pieaugušie vājdzirdīgie par savu dzirdi, lai kāda tā būtu, cinās paši, varbūt pat nezinot, ka pastāv kādas labākas iespējas (piemēram, labāki medikamenti, efektīvākas procedūras, varbūt pat kādas injekcijas utt). ▲

nejūties atstumts arī tad, kad satumst un vairs neredzi draugu lūpu kustības.

Tā braucām ar vīru ar velosipēdiem: viņš pa priekšu, es aiz mugurē; viņam kaklā raidītājs, man – uztvērējs. Braucām un sarunājāmies! (sistēmas raidītāja diapazons ir 20 m).

LIETIŠKA INFORMĀCIJA PAR FM SISTĒMĀM

ZIGMĀRS UNGURS WWW.AMERILAT.LV

Māra Ruva aprakstīja FM sistēmu no lietotāja viedokļa. Tāpēc sniegsu tikai konkrētu informāciju, kur šīs sistēmas ir pieejamas. Latvijā ir vismaz 3 firmas, kas piedāvā šo sistēmu.

Viena no tām ir SIA Medaudio, kas izplata firmas PHONIC EAR produkciju, arī FM sistēmu. Ja jūs interesē šī produkcija, zvaniet vai sūtiet īsziņu uz 29279377 vai rakstiet uz e-pastu: medaudio@apollo.lv

Otra firma ir SIA „Dzirdes serviss”. Tās piedāvāto FM ierīci var izmēģināt Bērnu dzirdes centrā Rīgā, Lielvārdes ielā 68/1. Iepriekš jāpiezvana Evitai uz 67584513 vai jāsūta e pasts (dzirdes.serviss@dcb.lv) un jāsarunā konkrēts pieņemšanas laiks.

Trešā un lielākā firma ir SIA „Amerilat”. Šai firmai ir sava mājaslapa internetā: <http://www.amerilat.lv/> Papildu informāciju var iegūt arī: <http://www.phonak.lv/> Pieteikšanās uz vizīti pa tālruni 22148890 vai 67819200 vai pa e-pastu dzirde@amerilat.lv

Sobrīd šajā firmā pieejamas šādas sistēmas: MyLink+ universālo FM uztvērēju, kas darbojas ar visu ražotāju dzirdes aparātiem, kuriem ir T-Coil funkcija. Kā raidītāju piedāvā SmartLink+ dinamisko FM raidītāju, kurā ir iespēja pievienot papildu ārējo mikrofonu, savietot ar jebkuru Bluetooth ierīci (dators, MP3, TV, mobilie tālruņi u.c.). To visu var izmēģināt. Tomēr cenas ir augstas: MyLink+ / EasyLink+ komplektu – 890 Ls, un MyLink+ / ZoomLink+ komplekts (uztvērējs un raidītājs) – 1040 Ls. Runājot par vizītēm: pirmā vizīte ir bezmaksas konsultācija. Ja grib paņemt izmēģināt, būs jāiemaksā drošības nauda – 100 Ls.

Iegādāties var ar vienreizēju maksājumu (skaidrā naudā vai pārskaitījums) vai uz nomaksu.

Pieteikšanās uz vizīti – pa tālruni 22148890 vai 67819200 vai rakstot uz e pastu: dzirde@amerilat.lv

LŪK, DAŽAS ŠĪS FIRMAS PIEDĀVĀTĀS FM IERĪCES.

Inspiro

Inspiro ir Dynamic FM raidītājs, kas paredzēts tieši pasnie dzējiem, kuru ikdienā saistīta ar bērniem gan parastajās, gan arī speciālajās skolās.

SmartLink+

Uzlabotais Dynamic FM raidītājs, kas īpaši izstrādāts gan pusaudžiem, gan arī pieaugušajiem, sevī apvieno 3 mikrofona iestatījumus (SuperZoom, Zoom un Omni), Bluetooth pieslēgumu un dzirdes aparātu tālvadības pultī.

ZoomLink+

Unikāls Dynamic FM raidītājs, kas paredzēts gan pusaudžiem, gan arī pieaugušajiem, kas sevī apvieno 3 mikrofona iestatījumus, audio pieslēguma vietni un SoftLanding tehnoloģijas.

MLxi

Universāls Dynamic FM uztvērējs, kas savietojams ar visu ražotāju piedāvātajiem dzirdes aparātiem un kohleārajiem implantiem.

Ar SIA „Amerilat” piedāvājumu sīkāk var iepazīties LNS mājaslapā sadaļā „Tehnoloģijas”. ▲

KO DARĪT, JA UZ CEĻA UZBRAUCAT MEŽA ZVĒRAM?

ZIGMĀRS UNGURS WWW.THESTAR.COM

Šis gads iesācies ar daudziem ceļu satiksmes negadījumiem, kuros iesaistīti meža zvēri, īpaši daudz to bija Ziemeļvidzemē. Vai meža zvēru uz autoceļiem kļuvis vairāk? Un kā pareizi jārikojas pēc auto sadursmes ar dzīvnieku? Šādi jautājumi var rasties ikvienam no mums.

Ja automašīna uzbrauc meža zvēram, tad jārikojas tā, kā paredzēts ceļu satiksmes noteikumos: policiju var nesaukt, ja nav cietuši cilvēki, nav nodarīti zaudējumi trešajai personai (tā var būt arī valsts, kurai ar Valsts meža dienesta starpniecību pieder arī meža zvēri) un transporta līdzeklis ir derīgs, lai ar to turpinātu ceļu.

Visos parējos gadījumos policija jāsauc. Tas nozīmē, ja sadursmes rezultātā zvērs ir ievainots un pats nespēj tikt projām, tad policija ir jāsauc. Ja zvērs cietis maz un pats aizskrien, bet automašīnai radušies bojājumi un ir KASKO apdrošināšana, tad policija jāsauc, lai noformētu protokolu, ko iesniegt apdrošinātājam. Ja KASKO nav, tad policiju var nesaukt un par remontu būs jāmaksā pašam. Mierinājums ir tas, ka ar KASKO nav problēmu dabūt atlīdzību par auto bojājumiem.

Apdrošināšanas kompānijai „Balta” 2012. gadā bijuši 515 gadījumi, kad klientu automašīnas cietušas sadursmēs ar kādu dzīvnieku. Vidējā atlīdzību izmaksa – 676 lati (ar alni – Ls 1657, mežacūku – Ls 855, stirnu – Ls 680). Aptuveni 50% gadījumu automašīnas sadursme notikusi ar stirnu. 10% gadījumu sadursme bijusi ar nenoskaidrotu dzīvnieku, 8% – ar mežacūku. Reģistrētas arī sadursmes ar lapsām, kaķiem, govīm, briežiem, aļņiem, bebriem, suņiem, zaķiem un putniem. Vienā gadījumā nobraukts arī lūsis. Lielākā izmaksātā atlīdzība 2012. gadā – Ls 11 561 lats, kad novembrī Jēkabpils apkārtnē „Audi Q7” automašīna cieta sadursmē ar alni.

Apdrošināšanas kompānijai „BTA Insurance Company” 2012. gadā bija pieņemti 421 gadījums par meža dzīvnieku nodarītiem zaudējumiem. Vidējā atlīdzības izmaksa – Ls 760. Lielākais negadījums notika 14. septembrī, kad Maltas pagastā automašīna „Land Rover” uzbrauca alnim. Transportlīdzeklim tika bojāta visa priekšējā daļa, ieskaitot arī jumtu, bet šoferis

tika cauri ar nelieliem savainojumiem. Atlīdzībā izmaksāti Ls 30 000.

Gan Lietuva, gan Igaunija šajā ziņā ir drošākas valstis. Igaunijā ceļmalas ir applautas un attīrītas no krūmiem arī tālāk no ceļa, tāpēc ātrāk var pamanīt zvēru, kas tuvojas. Vēl labāk ir Lietuvā. Tā kā vienīgais pretzvēru risinājums ir žogi ceļu malās, tad lietuvieši 70% savu autoceļu iezogojusi (skandināvu valstīs iezogoti apmēram 90%). Latvijā žogu uzlika jaunajam Saulkrastu apvedceļam, bet puse no tā jau ir nozagta un sēnotāju, ogotāju saucurumota.

Visvairāk jāuzmanās no aļņiem un mežacūkām, jo tām ir lielāka masa un aļņi turklāt nemaz nebaidām no auto. Mežacūkas, tāpat kā stirnas, pārvietojas baros: ja viens zvērs pārscries pāri ceļam, diezgan ticami, ka nāks vēl citi. Stirnām patīk palaizīt sāli uz ceļa, tās reizēm uz ceļa pat guļ.

Kas attiecas uz automašīnām, tad tikai „Volvo” un „SAAB” ražotāji īpaši padomājuši, lai automobiļi būtu maksimāli droši pret aļņiem (to Skandināvijā ir ļoti daudz), tāpēc šiem auto vairāk nostiprināti jumta balsti. Labs, bet dārgs risinājums ir infrasarkanās kameras, kas uz speciāla ekrāna parāda siltuma avotus (zvērus, cilvēkus) ceļu malās pat puskilometra attālumā (vairāk ziemā; vasarā mazāk). Ar šādām kamerām aprīkoti jaunākie „Mercedes”, tās var nopirkt arī atsevišķi un uzlikt arī citiem automobiļiem.

Bet vai arī nedzirdīgajiem autovadītājiem gadījūsas sadursmes uz ceļa ar meža zvēriem? Stāsta mūsu auto eksperts **Raitis Ozols**: „Jā, protams, ir bijuši tādi gadījumi. Par visiem nevaru zināt, bet daži man izstāstījuši, piemēram, kāds mūsējais no laukiem braucis un notriecis stirnu. Mašīnai nenozīmīgi bojājumi. Ko darīt, stirna pagalam, līcis bagāžniekā un vedis mājās gaļai. Kādai sievietei gadījās aizķert alni, sabrauca alnim kāju, viņa, kā jau sieviete, negribēja redzēt to skatu, brauca ātri uz mājām un tur vīram teica, lai brauc un skatās, kas ar alni noticis un kaut ko dara. Skati tiešām ir nepatīkami. Man pašam reiz gadījās uzbraukt lapsai. Nebija iespējams ne bremzēt, ne ko citu darīt, es lapsu nemaz neredzēju, tikai jutu, ka auto pret kaut ko atsitas. Apstājos un apskatījos, ka bamperis pārsists un numura zīme pazudusi. Braucu atpakaļ to meklēt un skatos – tur lapsa, pārvērtusies gaļas kotletē. Un turpat mētājās arī mana auto numura plāksnīte. Savācu to un braucu tālāk.” ▲

PAR ATLAIŽU KUPONIEM

BAIBA BICĒNA

Pēdējos gados atlaižu portālu sarakstos daudz – Latvijā esot ap 30! Un katrā vairāki desmiti piedāvājumu. Visus izskatīt reti kurš spēj, tāpēc ērtāk ieskatīties tā saucamajos savācējportālos, piemēram, tādi ir: Kolosali.lv, Refresh.lv, MrDeal.lv, Kuponi24.lv, Ocenas.lv, Gudriem.lv, Cenucentrs.lv u.c.

KO PIEDĀVĀ ŠIE ATLAIŽU KUPONI?

Daudz ko! Var paēst pusdienas kādā kafējnīcā. Var aizbraukt ekskursijā. Izmantot manikīra, friziera, solārija vai trenāzienu zāles pakalpojumus. Atpūsties kādā viesu mājā. Ar kuponu tas ir lētāk, nekā par pilnu cenu.

Es pati bieži apskatos portālu www.kolosali.lv, kurš, manuprāt, ir visērtākais. Vēl ļoti pārskatāmi ir arī refresh.lv, kuponi24lv un gudriem.lv. Parasti izvēlos paēst garšīgas pusdienas: picas, suši, arī karbonādes, kebabus un citus ēdienus kādā no Rīgas centra krodziņiem. Strādāju tuvumā, un man tas ir izdevīgi. Kāda mana draudzene ir braukusi lētā ekskursijā uz Itāliju. Zinu cilvēkus, kas izmēģinājuši Garra rufa zivtiņu pedikīru.

NESTEIDZĪETIES APMĀKSĀT

Tomēr kuru piedāvājumu nesteidzieties apmaksāt! Skatieties, kurā vietā atrodas kafējnīca, frizieru salons vai cita iestāde! Lielākā daļa kuponu piedāvā pakalpojumus izmantot Rīgā, taču var būt arī Jūrmalā, Ogrē, vai citur. Adresei jābūt minētai pakalpojuma aprakstā. Turpat jābūt minētam arī laikam, līdz kuram kupons jāizmanto. Parasti laika ir pietiekami daudz, apmēram mēnesis.

Pasūtījumu jāpamaksā internetā, ar maksājumu vai internetbankas karti. Ar maksājumu karti (Visa, Maestro...) to var izdarīt ātrāk.

Ja netiek savākts pietiekams kuponu pierādījumu skaits (tā var gadīties, piesakoties ceļojumiem), tad naudu ieskaita atpakaļ kontā.

Pēc maksājuma izdarīšanas uz e-pastu tiek atsūtīts kupons. Tas ir jāizdrukā, tāpēc ir svarīgi, lai jūsu rīcībā būtu printeris. Taču nav jāizdrukā uzreiz, to var izdarīt arī vēlāk – piemēram, pie kāda paziņas, kuram printeris ir.

IEVĒRĪBA!

Daži portāli piedāvā kuponu kodu atsūtīt uz mobilo telefonu kā SMS. Tas ir izdevīgi tiem, kuriem grūti tikt pie printera. Taču tad portālā jāskatās, vai pietiks ar koda uzrādīšanu vai tomēr vajadzīgs izdrukāts kupons.

Vēl jāpievērš uzmanība tam, vai iepriekš jāpiesakās pa telefonu. Dažas prestižākās kafējnīcas lūdz iepriekš rezervēt galdiņu. Pietiekšanās pa e-pastu diemžēl pagaidām nav paredzēta.

Piebildīšu, ka daudzas ēstuves, kas piedāvā šos kuponus, atrodas Vecrīgā. Piemēram, kad eju pēc kārtējā KS numura, paņemu kuponu uz kādu no tuvākajām picērijām. Saņemu avīzi un eju noēst tikko ceptu picu. Garšīgi! ▲

PIRMO REIZI ŽETONU VAKARS

ĪNA KURSĪTE WWW.VVBIS-AC.VALMIERA.LV

Žetonu vakars Valmieras Vārdzirdīgo bērnu internātvīdusskolā – attīstības centrā notika pirmo reizi skolas vēsturē, jo šogad skolu pabeigs desmit 12. klases skolēni: Maira Bruže, Artis Gobiņš, Inta Hartmane, Sintija Kārklīņa, Margērs Krūziņš, Alīna Sahmānova, Sanita Upīte, Annija Vestfāle, Alvis Vestfāls, Arvis Vocišs..

Pasākuma pirmajā daļā 12. klases skolēni un viņu skolotājas Ilona Berkolde un Sandra Skabe saņēma žetonus. Pirmais skolas žetons tika uzdāvināts skolas muzejam. Žetonu vakara dalībniekus pārsteidza 10. un 11. klašu skolēnu sagatavotie apsveikuma priekšnesumi skolotāju Elīnas Jefremovas un Anitas Reinertes vadībā. Skolēnus, vecākus un pedagogus apsveica skolas direktors Andris Tauriņš.

Pirms Žetonu vakara 12. klases skolēni uzrakstīja savas pārdomas par aizvadītajiem skolas gadiem, raksturoja savus klasesbiedrus un skolotājas. Tās tika apkopotas svētku avīzē, ar ko varēja iepazīties vakara dalībnieki. Pasākuma viesus priecēja foto pulciņa sagatavotā izstāde „Veltījums 12. klasei”.

Otrajā daļā notika 12. klases skolēnu sagatavotā teātra izrāde „Aijā, žūžū, lāča bērns”, kas veidota pēc Ulda Siliņa komēdijas motīviem. Tā bija trakākā un smieklīgā bērnu un zvēru luga, ko pēdējā laikā nācies noskatīties. Paldies par izrādes tapšanu jāsaka Ilonai Berkoldei, Uldzei Strazdiņai, Līgai Grāpēnai, Anitai Reinertei, Elīnai Jefremovai, Andrim Cvetkovam, Rudītei Ortlovai un Andrim Caunem. Tāpat paldies par dažāda veida atbalstu Gunitai Gumbrei, Lidijai Siliņai, Valmieras Drāmas teātrim un gaismotājam Mārim Salmanim, Valmieras Valsts ģimnāzijai.

Žetonu vakara pēdējo daļu vidusskolēni atklāja, dejojot polonēzi.

Žetons – tā ir piederība savai skolai. Žetons – tas ir sākums nākošajam dzīves posmam. Lai mūsu divpadsmitajiem izdodas atrast savu vienīgo un to īsto dzīves ceļu! ▲

LIELDIENAS: TRADĪCIJĀS, GEOGRĀFIJĀ...

Sākumu lasiet 1. lpp. WWW.INTELLIGENT.LV

INTERESANTI IR LIELDIENU TICĒJUMI

Senču kalendārā Lieldienas bija pavasara sākums, Saules svētki, kad nāk gaisma un dzīvība, bet tumsa atkāpjas. Lieldienās, saulei lecot no rietot, tās ēna iet pa vienu līniju virzienā no rietumiem uz austrumiem – tā ir Saules taka. Mēģiniet uz tās brīdi nostāties!

Svarīga ir arī šupošanās. Šūpoles kāra sestdienā pirms Lieldienām augstā kalnā, lai tās redzamas no tālienes. Šūpojās veselu nedēļu pēc Lieldienām, tad šūpoles svinīgi

izjauc un sadedzināja, lai raganām nebūtu kur šūpoties.

Senās Lieldienu tradīcijas nemainās, taču pēdējo gadu laikā pašu krāsotās dabīgās olas un pūpolzarus jau nomaina arī spoži šokolādes zaķi, olas krāsainos papīrišos utt. Pēc katra paša izvēles!

Bet atcerēsimies – latviešiem ola ir ne tikai Lieldienu ēdiens, to piemin arī citās tradīcijās. Ola simbolizē topošās jaunās dzīvības brīnumu un Sauli.

NOSLĒPUMAINĀ LIELDIENU SALA

Lieldienu sala – tas ir niecīgs zemes gabaliņš pašā pasaules malā. Tā pieder Čīlei. Šajā salā

1722. gadā Lieldienu svētku pašā pirmajā dienā pirmoreiz izkāpa holandiešu jūrniece, tāpēc to viņi nosauca par Lieldienu salu. Viena no tās lielākajām mīklām ir vairāk nekā 600 unikālas akmens statujas – moai, līdz pat 21 metru augstas, vismaz 90 tonnas smagas. Ir pilnīgi neizprotami, kā tās tur apmēram no 1000. gada līdz 1600. gadam varēja rasties.

Statujām ir ārkārtīgi savāds izskats – daudzas ar iegarenu galvu, garām ausīm,

smagnēju, uz priekšu izbīdītu zodu, cieši pie sāniem pieklautām rokām, bet kāju nemaz nav. Smails, uz augšu paceltais deguns, plānas lūpas mazliet zobgalīgā, nievājošā grimasē. Dziļas rievās virs uzacu lokiem, liela pierē – kas viņi ir?

Pētnieki apgalvo, ka salas iedzīvotāji nebūtu spējīgi izkalt, pārvest un uzstādīt šādas statujas. Paliiek neatminēts veids, kā tik tālā senatnē pārvietoti šie ļoti smagie akmens bluķi.

Daudzi Lieldienu salas apmeklētāji izjūtuši, ka statujas un pati sala izstaro īpašu enerģiju, sniedzot patiesu dvēseles mieru, enerģiju un pilnīgas laimes izjūtu.

Lai jums, mūsu lasītāji, gaiši un priecīgi Pavasara saulgrieži, Dabas atmodas un Kristus Augšamcelšanās svētki – LIELDIENAS! ▲

PASAULES ZIŅAS NO LNS MĀJASLAPAS

Protestam „Nedzirdīgu prezidentu tagad!” 25. gadadiena (6.03)

1988.gada 6. martā ASV Galaudeta universitātes studenti uzsāka masveida protesta akciju, lai par nedzirdīgo universitātes prezidentu ieceltu nedzirdīgu cilvēku. Studentu nemieri beidzās pēc nedēļas, kad par Universitātes prezidentu tika ievēlēts nedzirdīgais Kings Džordans.

Par godu šai atcerei interneta tiešraidē notika paneldiskusija ar protesta organizatoriem.

Zviedrijā: Nedzirdīgo bērnu koris dzied zīmju valodā kopā ar 2012. gada Eirovīzijas uzvarētāju (12.03)

9. martā, Zviedrijas TV Melodiju festivālā (*Melodifestivalen*) uzstājās nedzirdīgie skolēni no Manilas Nedzirdīgo skolas. Viņi kopā ar 2012. gada Eirovīzijas uzvarētāju Lorīnu izpildīja dziesmu *Euphoria* zīmju valodā. Televīzijā pasākumu vēroja vairāk nekā 4 miljoni zviedru.

Top mūsdienīga enciklopēdija par nedzirdīgajiem (18.03)

Nedzirdīgos un citus ieinteresētos no visas pasaules aicina iesaistīties jauna projekta veidošanā – piedalīties **Nedzirdīgo**

studiju enciklopēdijas izveidē. Projekta vadītāji cer, ka daudzi nedzirdīgie un speciālisti pievienosies autoru lokam, lai radītu šo jauno uzziņu grāmatu. Šo enciklopēdiju plāno izdot 2014. gadā.

Atzīmē britu zīmju valodas atzīšanas 10. gadadienu (19.03)

2003. gada 18. martā, Lielbritānijas valdība pirmoreiz atzina britu zīmju valodu (BSL) kā oficiālo valsts valodu. Lielbritānijas parlamenta Apakšpalātā šogad 18. martā notika pieņemšana par godu BSL Aliansei, kuru veido nedzirdīgo organizācijas: „Signature”, Britu Nedzirdīgo asociācija (BDA) un Karaliskā Nedzirdīgo asociācija.

Datorprogramma paver iespēju visiem studentiem (22.03.2013)

Profesora Martina Cinkes-Allmanga pirmā kursa fizikas lekcijas ASV Rietumu universitātē gada laikā izmainījušās līdz nepazīšanai. Tas nav saistīts ar viņa lekciju saturu, tāpat nav mainījusies telpa vai pasniegšanas stils. Galvenā atšķirība ir nodarbību pieejamība, ko nodrošina jaunā datorprogrammu sistēma, ko izstrādājis uzņēmums *International Tehnology Services* (ITS).

Sagatavoja: Ivars Kalniņš

NEDZIRDĪGĀ GRŪTAIS TĀLĀKIZGLĪTĪBAS CEĻŠ

ANDRIS BERGMANIS JURIS GRUNDULIS

8. martā ieguvu „C” kategorijas sporta speciālista sertifikātu ar tiesībām strādāt sporta jomā par treneri basketbolā. Vēlos pastāstīt, kā man gāja.

Esmu Rīgas sporta kluba „Nedzirdīgo sports” vadītājs un jau ilgus gadus trenēju nedzirdīgos basketbolistus, tāpēc mans paziņa, Viļņas nedzirdīgo basketbola komandas treneris ieteica man iegūt valsts atzītu trenera sertifikātu, ja gribu turpināt darbu šajā jomā.

Pagājušajā gadā uzsāku mācības Latvijas Treneru tālākizglītības centrā (LTTC) organizētajos profesionālās pilnveidesursos. LNS Sociālā darba struktūras vadītājs E. Vorslovs paskaidroja, ka tulks pēc likuma man nepienākas. Vērsos Labklājības ministrijā, bet arī tur apstiprināja, ka LNS atteikums ir pareizs, jo LTTC programma, kurā mācos, neatbilst likuma prasībām par tulka nodrošinājumu.

Ko man darīt, kam vēl lūgt, kur griezties!? Vēlreiz lūdzu palīdzību LNS un Rehabilitācijas centra vadībai – bez rezultāta. Man skaidroja, ka valsts piešķirusi par maz finansējumu. Tā nu janvārī, februārī un martā kursus apmeklēju bez tulka.

Tā kā es esmu pilnīgi nedzirdīgs, nespēju sekot lekcijām un jutu, ka nespēju nokārtot arī eksāmenus. Tāpēc ar atteikumu nesamierinājos. Pietiecos vizītē pie Labklājības ministrijas pārstāvja. Izstāstīju, ka durvis man visur ciet, jautāju, ko lai tālāk daru, ja vēlos mācīties. Uzsvēru, ka esmu nedzirdīgs no dzimšanas. Jautāju, kas izstrādāja šādus likumus, kas neļauj izmantot valsts apmaksātu tulku tālākizglītībasursos. Vienā brīdī pat izstiepu roku kā ubags un lūdzu palīdzību, lai taču piešķir tulku kursiem. Paliku bez atbildes arī tur, nesāņemot arī solījumu, ka tulks būs.

Bet drīz vien tulku man piešķir! Nezinu vēl šodien, vai nu tā bija sakritība, vai arī šī apmeklējuma re-

zultāts. Un nu bija pilnīgi cita lieta – tik interesantas un noderīgas lietas pasniedzēji stāstīja! Pa īstam aptvēru, cik daudz esmu zaudējis pirmos 3 mēnešus, kad man nebija tulka. Varēju nokārtot arī eksāmenus.

Liels paldies tulkam Ārijai Mednei par pašai piedzīvojto darbu. Caur viņas tulkojumu uzzināju daudz vērtīga sporta psiholoģijā un par uzturu. Visgrūtākie man bija tādi mācību priekšmeti kā fizioloģija un anatomija.

Vēl ļoti pateicos Rīgas Nedzirdīgo skolas sporta skolotājam, ilggadējam basketbola trenerim Jevgeņijam Puhovam, kas man ļoti izskaidroja, kā izstrādāt sporta prakses projektu.

Mans secinājums: lai gan tagad nedzirdīgajiem ir nodrošinātas 120 stundas gadā tulka pakalpojuma saņemšanai saskarsmes nodrošināšanai problēma, kas būtu jārisina, tomēr paliek. Ja tālākizglītības kursi, kā manā gadījumā ilgst gadu, kopā 340 stundas, tad ar piešķirtām stundām ir par maz. Pietrūkst kursiem, un nekas nepaliek pāri, ja būtu vajadzība iet pie ārsta vai cita speciālista.

Nav saprotams arī, kāpēc sadala tulka pakalpojumu izglītības programmas apgūšanai un saskarsmes nodrošināšanai? Vienkāršāk un labāk būtu – ja cilvēks ir nedzirdīgs, viņam piešķir tulku pakalpojumu bez šķirošanas. Tā tas ir Lietuvā, Zviedrijā.

Viens no LNS darbības mērķiem ir sniegt palīdzību cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem arī izglītības iegūšanai un izglītības līmeņa celšanai. LNS visiem spēkiem jācinās par nedzirdīgo cilvēku vajadzībām, jo kur tad viņiem tālāk griezties ja ne savā organizācijā?

Paldies LNS, ka tulka pakalpojums kursiem tomēr tika piešķirts, bet sirdī paliek rūgtums. Piemēram, mani nedzirdīgie paziņas Vācijā un Lietuvā, kam pašēlojos, bija pārsteigti: kā tas var būt, ja esi LNS aktīvis – LNS Domes loceklis un Rīgas biedrības valdes loceklis, bet neesi pelnījis tādu pretimnākšanu kā dabūt tulku izglītības paaugstināšanai, pat ieteica man sūdzēties ES līmenī, ka Latvijā netiek ievērota ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām. ▲

BASKETBOLĀ ČEMPIONI NEMAINĀS

ZIGMĀRS UNGURS

Ķeizarmeža sporta zālē 16. un 17. martā risinājās LNSF čempionāts basketbolā vīriešiem. Piedalījās četras komandas. Pirmajā spēļu dienā katra komanda tikās ar katru.

Visās spēlēs uzvaras izcīnīja komanda RSK „Nedzirdīgo sports/Kurzeme”. Barkavas profesionālās vidusskolas komanda uzvarēja SK „Tālavas Nedzirdīgo sports” komandu un SK „Tālavas Nedzirdīgo sports – 2”, bet zaudēja rīdziniekiem. Spēlē starp abām Tālavas komandām uzvaru guva SK „Tālavas nedzirdīgo sports”.

Svētdien notika finālspēles. Par trešo vietu spēlēja abas Tālavas komandas un, tāpat kā abu pirmajā savstarpējā spēlē, uzvarēja SK „Tālavas nedzirdīgo sports” ar rezultātu 77 : 25. Diemžēl intriga izpalika arī spēlē par LNSF čempiona titulu. Jau pašā spēles sākumā neapsturami darbojās RSK „Nedzirdīgo sports/Kurzeme” un izvirzījās vadībā ar 19 : 5. Barkavas profesionālās vidusskolas komanda neko īsti nespēja likt pretī garākajiem un pieredzējušākajiem rīdziniekiem.

Pēc divām trešdaļām rezultāts 50 : 21 Rīgas labā. Rīdzinieki bija pārāki visos: labas, iespēlētās kombinācijas, ātrs temps un pārsvars zem abiem groziem. Par rīdzinieku uzvaru nevienu brīdi šaubas neradās, un spēle beidzās ar 104 : 46 RSK „Nedzirdīgo sports/Kurzeme” labā.

Pagājušā gada čempioni droši aizstāvēja savu titulu arī šogad. **Komandas sastāva: Juris, Kristaps un Sandis Ķikuri, Guntars Jurševskis, Zigmārs Alksnis, Mareks Ašmanis, Renārs Simsons, Andris Lungevičs, Raivis Tidemanis.**

Savukārt Barkavas profesionālā skola, izcīnot otro vietu, parādīja sevi kā perspektīvu komandu, kas strauji progresē.

Turnīra rezultatīvākie spēlētāji: pirmajā vietā izcilais trīspunktu metējs **Raivis Tidemanis**. Otrajā vietā **Sandis Ķikurs**, trešajā – **Guntis Vicinskis** no Barkavas profesionālās vidusskolas komandas, kurš arī lieliski meta trijniekus.

Lai veicas visiem nākamgad! ▲

LNS projekts "KLUSUMA PASAULE"

Ieguldījums tavā nākotnē

EIROPAS SAVIENĪBA

GALVENIE PASĀKUMI BIEDRĪBĀS 2013. GADA APRĪLĪ

TUKUMĀ

26. 04 pl. 17 seminārs „Tavas tiesības un pienākumi”

LIEPĀJĀ

2., 4., 9., 11., 23., 25. 04 pl. 15. 30 Avīžu un žurnālu koplasišana

18. 04 pl. 15. 30 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

20. 04. pl. 12 Iesaistīšana brīvprātīgā pasākumā – Talka

25. 04 pl. 13. 30 IK „Cik mēs esam gudri”

VENTSPILĪ

4. 04 pl. 15 Avīžu un žurnālu koplasišana

11. 04 pl. 15 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

13., 20. 04 pl. 12 Avīžu un žurnālu koplasišana

13. 04 pl. 15 Nedzirdīgo prasmju konkurss „Asini prātu”

18. 04 pl. 15 Medicīniska rakstura informācija

25. 04 pl. 15 Juridiska rakstura informācija

VALMIERĀ

4., 11., 18., 25., 29. 04 pl. 14 Avīžu un žurnālu koplasišana

8. 04 pl. 14 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

10. 04 pl. 12 „Iekļaujies!” – ieskats dzirdīgo pasaulē

15. 04 pl. 14 Lekcija „Īpašuma novērtēšana deklarēšanai un nodokļi”

23. 04 pl. 9 Izbraukums uz mācību iestādi Rīgā

24. 04 pl. 12 Talka – „Sakopsim pilsētu un sētu”

29. 04 pl. 16 Tikšanās ar Lauru Gaili un Māri Grēniņu

RĒZEKNĒ

1. 04 pl. 15 Lieldienu saules apli

4., 15., 18. 04 pl. 13 Avīžu un žurnālu koplasišana

8. 04 Zini, iesaki citiem!

9. 04 pl. 13 Informācija par nedzirdīgo dzīvi

16. 04 pl. 13 IK „Saimniecīte”

23., 30. 04 pl. 13 Gribam visu zināt

27. – 28. 04 pl. 11 Pārgājiens/nometne

ALŪKSNĒ

8. 04 pl. 12 IK „Palīgs mājsaimniecī”

2. daļa

12. 04 pl. 12 Lekcija

13. 04 pl. 12 Nacionālā diena

23. 04 pl. 12 Jūrģi

29. 04 pl. 12 Avīžu un žurnālu koplasišana

30. 04 pl. 12 Tikai draugi tiekas

DAUGAVPILĪ

2., 4., 9., 11., 16., 29. 04 pl. 13 Avīžu un žurnālu koplasišana

5. 04 pl. 13 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

12. 04 pl. 13 IK „Nezinīši”

18. 04 pl. 13 Nedzirdīgo prasmju konkurss

19. 04 pl. 13 „Iekļaujies!” – ieskats dzirdīgo pasaulē

22. 04 pl. 12 Kā Ūsiņš par Jūrģi pārtapa

MĪLI SVEICAM!

80

24. 04 PĒTERIS LABRENCIS, Rīgas

75

6. 04 JURIS SPĒKAJIS – SPĒKAIS, Liepājas

70

4. 04 KĀRLIS PONKRATJEVS, Rīgas

16. 04 IRMA KRAGE, Rīgas

22. 04 LEONS GUMBRIS, Valmieras

65

9. 04 DZINTRA LIGITA HERBSTE, Smiltenes

27. 04 GUNTA TETERE, Valmieras

28. 04 VALENTĪNA KARTAŠOVA, Rīgas

30. 04 MARGARITA CVETKOVA, Smiltenes

55

4. 04 KORNELIJA HOLMBERGA, Rīgas

17. 04 REGĪNA RADKEVIČA, Daugavpils

26. 04 VIJA LIŠKOVSKA, Rīgas

50

1. 04 VALDIS ALPS, Rīgas

1. 04 JURIS VEIDEMANIS, Rīgas

2. 04 INGUNA GILE, Valmieras

4. 04 SERGEJS NIKOLAJONOKS, Valmieras

8. 04 VLADIMIRS GREŅEVICS, Liepājas

13. 04 ANITA ŠŅEPSTE, Valmieras biedrība

13. 04 ANITA ŠŅEPSTE, Valmieras biedrība

LNS BIEDRĪBU PASĀKUMI

RĪGĀ

3., 10., 17., 24. 04 pl. 14 IK „Nesteidzīgai atpūtai” – pensionāriem

3., 10., 17., 24. 04 pl. 16 Pārrunas

D/C ĀBEĻZIEDS

4., 18. 04 pl. 13 Rokdarbi, vingrošana un dejošana

11. 04 pl. 15 Vingrošana un dejošana

25. 04 pl. 13 Infolaiks, vingrošana un dejošana

PĻAVIŅĀS

13. 04 pl. 12 Sulu kūre

LĪVĀNOS

15. 04 pl. 12 Informācijas diena

LIEPĀJĀ

6. 04 pl. 14 Liepājas biedrībai – 65

9., 23. 04 pl. 12 Jaunumi sociālajā jomā

28. 04 pl. 12 Biedrības kopsapulce

DAUGAVPILĪ

2. 04 pl. 16 Laikrakstu apskats

9. 04 pl. 16 IK „Nezinīši”

16. 04 pl. 16 Informācija par nedzirdīgo dzīvi

RĒZEKNĒ

1. 04 pl. 12 Nu, atnāca Lieldiena

5., 12., 19., 26. 04. pl. 19. 30 Veselību veicinošas aktivitātes

9. 04 pl. 12 Informācija

21. 04 pl. 7 IK „Zelta zivtiņa” – copēšana

PREIĻOS

20. 04 pl. 11 Informatīvā diena

SMILTENĒ

6. 04 pl. 12 „Plēšam” jokus

20. 04 pl. 12 Smiltenes RB konference

KULDĪGĀ

2. 04 pl. 12 Joku diena

3. 04 pl. 12 Avīžu koplasišana

10., 24. 04 pl. 14 IK „Novusa draugi”

17. 04 pl. 12 Informatīvā diena

23. 04 pl. 12 Jūrģa diena

26. 04 pl. 12 Spodrības diena

27. 04 pl. 12 Biedrības kopsapulce

VALMIERĀ

18. 04 pl. 12 Talka – kluba apkārtnes uzkopšana

19. 04 pl. 15 Valmieras RB konference

22. 04 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo dzīvi

27. 04 pl. 11 Sporta diena

29. 04 pl. 18 Vienkārši būt kopā

VENTSPILĪ

1. 04. pl. 14 Joku diena

9., 30. 04 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats

12. 03 pl. 13 Jaunākās ziņas

16. 04 pl. 12 Aktuālākie notikumi Latvijā un pasaulē

23. 04 pl. 12 Informācija par nedzirdīgo dzīvi

27. 04 pl. 15 Ventspils RB kopsapulce

TV PIEDĀVĀ AR SUBTITRIEM

Raidījums par moderno tehniku „Nākotnes parks” LTV 1 no 6. aprīļa katru sestdienu, pl. 16 .

Pirmdien, 1. aprīlī pl. 11 LTV1 Dailes teātra izrāde „Punktiņa un Antons”.

Sestdien, 13. aprīlī pl. 12. 35 LTV1 Dailes teātra izrāde „Tobago”.

LĪDZJŪTĪBAS

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs MODRIS GUDRIŅŠ (1969.28.01. – 2013.27.02.)

Izsakām līdzjūtību tuviniekiem un draugiem.

Rīgas biedrība

Izsakām visdziļāko līdzjūtību mūsu biedram SERGEJAM LASMANIM ar ģimeni, māti mūžībā aizvadot.

Rīgas biedrība

ELZA GŪRIKA (1923.26.05 – 2013.12.03)

Ventspils biedrība

Galvenā redaktore: ILZE KOPMANE
Datormakets: JURIS GRUNDULIS
Iespiests: SIA "ELPA - 2"

Nākamais numurs 1. maijā

Ieguldījums tavā nākotnē

Laikraksts "Kopsolī" tiek izdots LNS projekta "Klusuma pasaule" aktivitātes 2.12 ietvaros ar Eiropas Sociālā fonda (85%) un Latvijas valsts (15%) līdzfinansējumu.

Atbildīgā par materiālu saturu: laikraksta "Kopsolī" galvenā redaktore Ilze Kopmane